

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 276

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile 113 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3727) ve Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3727 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Katılma Yazıları..... 6
- Genel Gerekçesi 9
- Madde Gerekçeleri 10

• Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu..... 15

• Muhalefet Şerhleri..... 22

• Teklif Metni..... 46

• Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin..... 46

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Mustafa Yel</i>	<i>Serap Yaşar</i>	<i>Rümeysa Kadak</i>
Tekirdağ	İstanbul	İstanbul
<i>Özlem Zengin</i>	<i>Jülide İskenderoğlu</i>	<i>Zeynep Yıldız</i>
Tokat	Çanakkale	Ankara
<i>Numan Kurtulmuş</i>	<i>Alev Dedegil</i>	<i>İsmail Tamer</i>
İstanbul	İstanbul	Kayseri
<i>Ramazan Can</i>	<i>Cihan Pektaş</i>	<i>Metin Bulut</i>
Kırıkkale	Gümüşhane	Elâzığ
<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i>	<i>Halis Dalkılıç</i>	<i>Emrullah İşler</i>
İstanbul	İstanbul	Ankara
<i>Hacı Osman Akgül</i>	<i>Ahmet Berat Çonkar</i>	<i>Sabri Öztürk</i>
Gümüşhane	İstanbul	Giresun
<i>Ahmet Demircan</i>	<i>Fehmi Alpay Özalan</i>	<i>İffet Polat</i>
Samsun	İzmir	İstanbul
<i>Ahmet Mücahit Arınç</i>	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i>	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>
İstanbul	Gaziantep	Kocaeli
<i>Mehmet Ali Özkan</i>	<i>Ahmet Özdemir</i>	<i>Taner Yıldız</i>
Manisa	Kahramanmaraş	Kayseri
<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Zafer Strakaya</i>	<i>Harun Karacan</i>
Afyonkarahisar	İstanbul	Eskişehir
<i>Ahmet Yıldız</i>	<i>Zeynep Gül Yılmaz</i>	<i>Refik Özen</i>
Denizli	Mersin	Bursa
<i>Şahin Tin</i>	<i>Atilla Ödünç</i>	<i>Zemzem Gülender Açıanal</i>
Denizli	Bursa	Şanlıurfa
<i>Ceyda Çetin Erenler</i>	<i>Zafer Işık</i>	<i>Ahmet Çakır</i>
Kütahya	Bursa	Malatya
<i>Recep Özel</i>	<i>Şirin Ünal</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>
Isparta	İstanbul	Ankara
<i>Mustafa Demir</i>	<i>Hacı Ahmet Özdemir</i>	<i>Mustafa Canbey</i>
İstanbul	Konya	Balıkesir
<i>İsmet Yılmaz</i>	<i>Tülay Kaynarca</i>	<i>Şamil Ayrım</i>
Sivas	İstanbul	İstanbul
<i>Tahir Akyürek</i>	<i>Metin Çelik</i>	<i>Mehmet Erdoğan</i>
Konya	Kastamonu	Gaziantep
<i>Serkan Bayram</i>	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>	<i>Nezvat Şatıroğlu</i>
İstanbul	Osmaniye	İstanbul

<i>Ravza Kavakcı Kan</i> İstanbul	<i>Hakan Kahtalı</i> Malatya	<i>Zülfü Demirbağ</i> Elâzığ
<i>Osman Aşkın Bak</i> Rize	<i>Kemal Çelik</i> Antalya	<i>Ahmet Sorgun</i> Konya
<i>İbrahim Aydın</i> Antalya	<i>Çiğdem Koncagül</i> Tekirdağ	<i>Emine Zeybek</i> Kocaeli
<i>Cemil Yaman</i> Kocaeli	<i>Fatma Aksal</i> Edirne	<i>Mehmet Uğur Gökgöz</i> Isparta
<i>Ahmet Salih Dal</i> Kilis	<i>Selim Gültekin</i> Niğde	<i>Şenel Yedişildiz</i> Ordu
<i>Çiğdem Karaaslan</i> Samsun	<i>Orhan Erdem</i> Konya	<i>Bahar Ayvazoğlu</i> Trabzon
<i>Arife Polat Düzgün</i> Ankara	<i>Abdullah Güler</i> İstanbul	<i>Süleyman Karaman</i> Erzincan
<i>Selman Özboyacı</i> Konya	<i>Nazım Maviş</i> Sinop	<i>Ali Özkaya</i> Afyonkarahisar
<i>Ali Cumhuri Taşkın</i> Mersin	<i>Feyzi Berdibek</i> Bingöl	<i>Tamer Dağlı</i> Adana
<i>İsmail Kaya</i> Osmaniye	<i>Metin Gündoğdu</i> Ordu	<i>Belgin Uygur</i> Balıkesir
<i>Gülây Samancı</i> Konya	<i>Mehmet Yavuz Demir</i> Muğla	<i>Emine Sare Aydın</i> İstanbul
<i>Müşerref Pervin Tuba Durgut</i> İstanbul	<i>İsmail Bilen</i> Manisa	<i>Orhan Yegin</i> Ankara
<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i> Hatay	<i>Hüseyin Şanverdi</i> Hatay	<i>Yusuf Başer</i> Yozgat
<i>Nevzat Ceylan</i> Ankara	<i>Abdulhat Arvas</i> Van	<i>Ahmet Tan</i> Kütahya
<i>Cengiz Demirkaya</i> Mardin	<i>Nilgün Ök</i> Denizli	<i>Pakize Mutlu Aydemir</i> Balıkesir
<i>Semiha Ekinci</i> Sivas	<i>Burhan Çakır</i> Erzincan	<i>Mustafa Levent Karahocagil</i> Amasya
<i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum	<i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir	<i>Yücel Menekşe</i> Nevşehir
<i>Yavuz Ergun</i> Niğde	<i>Hasan Çilez</i> Amasya	<i>Metin Yavuz</i> Aydın
<i>Atay Uslu</i> Antalya	<i>Fatih Şahin</i> Ankara	<i>Selim Yağcı</i> Bilecik
<i>Yavuz Subaşı</i> Balıkesir	<i>Adnan Günnar</i> Trabzon	<i>İlyas Şeker</i> Kocaeli
	<i>İsmet Uçma</i> İstanbul	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA,

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na 01.07.2021 tarihinde sunulan 2 / 3727 Esas Numaralı "Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

02.07.2021

Sena Nur Çelik

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

2/3727 esas numaralı Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

02.07.2021

Zehra Taşkesenlioğlu Ban

Erzurum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/3727) Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

05.07.2021

Abdullah Nejat Koçer

Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

01/07/2021

Husret Dinç

Hakkâri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hayvanları Koruma Kanunu ile Ceza Kanununda Değişiklik yapılmasına dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

01/07/2021

Fatih Süleyman Denizolgun

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3727 sayılı “Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne imzam ile katılıyorum.

05.07.2021

Erol Kaya

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3727 esas numaralı Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne imzam ile katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

1/7/2021

Fatma Betül Sayan Kaya

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne imzama koymak istiyorum.

Gereğini arz ederim.

02.07.2021

Cemal Bekle

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

1/7/2021

Niyazi Güneş

Karabük

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

01/07/2021

Öznur Çalık

Malatya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Recep Uncuoğlu

Sakarya

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3727)	
ESAS	Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Çevre Komisyonu İçişleri Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Mazisi, hayvanlar için vakfiyeler oluşturmak, kuş evleri, hastaneler ve barınaklar inşa etmek, kırsala yiyecek bırakmak gibi iyi örneklerle dolu olan milletimiz, günümüzde de hayvanların korunması bakımından önemli mesafeler kat etmiş ve gelişmiş diğer ülkelerde olduğu gibi hayvanların korunmasına yönelik müstakil bir kanun kabul ederek bu alana verdiği önemi göstermiştir. 24/6/2004 tarihinde kabul edilen 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu, bu alanda çok önemli bir fonksiyon icra etmiş olsa da onyedili yıllık uygulama sonucunda ortaya çıkan yeni durumlar ve anlayışlar kapsamında, Kanunun gözden geçirilmesi ve güncel koşullara uyarlanması amacıyla çalışma yapılması gerekmiştir.

Teknolojik gelişmelerle birlikte hızla değişen dünyamızda, küresel ısınma, iklim değişiklikleri, çevre kirliliği, zorunlu göçler ve nüfus hareketlilikleri gibi olgular, devletleri ve bireysel olarak insanları etkilerken, birlikte yaşadığımız hayvanlara da doğrudan tesir etmektedir. Özellikle, şehirlerin büyümesi ve ulaşım imkânlarının gelişmesi, insanlarla hayvanların yaşam alanlarının kesişme noktalarını artırmakta, buna bağlı olarak genel sağlığın korunması amacıyla hayvanların rehabilitasyonu önemli bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine toplumsal yaşam standartlarında ve demografik yapıdaki değişimler, insanların ev veya evcil hayvanlarla olan ilişkilerini ve ortak yaşam alanlarını paylaşma koşullarını yeniden düzenleme ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Toplumsal yaşamın vazgeçilmez paydaşı olarak hayvanların karşılaştığı zorlukların tespit edilmesi ve hayvanların korunması için geliştirilebilecek çözüm önerilerinin tartışılması amacıyla 20/2/2019 tarihinde kurulan Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Meclis Araştırması Komisyonu, toplumsal taleplere duyarlılık ve geniş katılımcılık ilkeleri temelinde kapsamlı çalışmalar yapmış, konunun paydaşları olan yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, veterinerler, üniversiteler ve hukukçularla toplantılar düzenlemiş ve hazırlanan rapor, 16/1/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmüştür. Bu önemli raporun çıktıları, Kanun teklif çalışmasına ışık tutmuş ve yol göstermiştir.

Belirtmek gerekir ki, hayvanların korunması sürecinde, yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevleri ile buralarda yapılacak rehabilitasyon işlemlerinin önemi ön plana çıkmaktadır. Diğer taraftan, bozulan ekolojik dengeye bağlı olarak sokak hayvanı popülasyonunun kontrolsüz artışı regüle etmek için insancıl, bilimsel ve işlevsel yeni çözümler geliştirme zorunlu hâle gelmektedir.

Bu kapsamda, mevcut Kanunda yer alan mekanizmaların geliştirilmesi ve yeni yöntemler ihdas edilmesi amacıyla, yerel yönetimlerin yanısıra merkezi yönetim ile sivil toplum kuruluşlarını sürece dahil eden güçlü bir kurumsal yapı oluşturulmaktadır. Böylece, özellikle toplumsal yaşamla iç içe olan hayvanların, korunmasına ve refahına yönelik olarak yürütülen barındırılma ve rehabilitasyon süreçlerinin etkin denetimi sağlanmaktadır.

Yerel yönetimlerin, hayvanların korunması amacıyla yürüteceği hizmetler bakımından tahsisli bir bütçeye sahip olmasının önemi dikkate alınarak bu yönde düzenlemeler yapılmakta ve Kanundaki mekanizmalara işlerlik kazandırılmaktadır. Bununla birlikte, hayvanların bakımevlerine alınmasına ilişkin usul ve esaslar somutlaştırılarak rehabilitasyon süreçleri ve kuralları netleştirilmektedir.

Kedi ve köpeklerin, ev hayvanı satış yerlerinde hayvan sağlığı ve etolojileri bakımından uygun koşullarda bulundurulmadıkları gözlemlenmektedir. Bu sebeple ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulması yasaklanmaktadır. Ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpeklere ilişkin katalog ve benzeri görsel bilgiler bulunacak; ilgililerin seçtikleri kedi ve köpekler Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilen üretim yerlerinden teslim alınabilecektir.

Ayrıca, kara ve su sirkleri ile yunus parklarının açılması ve işletilmesi yasaklanmaktadır. Mevcut işletmelerin ise uhdesinde bulunan hayvanların doğal yaşam süresine bağlı olarak tasfiyesi öngörülmektedir.

Öte yandan, hayvanlar için doğal yaşam parklarının oluşturulmasına ilişkin düzenleme yapılarak, hayvanların daha iyi şartlarda barındırılmalarına imkân sağlanmaktadır.

Hayvanların korunması amacıyla, işlevsel mekanizmalar geliştirme ve etkili idari tedbirler planlamanın yanı sıra hayvanlara yönelik haksız eylemlere karşı caydırıcı yaptırımlar belirlemenin de önemli olduğunda şüphe bulunmamaktadır. Bu bağlamda, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından yayımlanan “Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi” ile hayvan haklarının korunmasına yönelik düzenlenmiş diğer uluslararası belgelerde, hayvanların yaşama ve kötü muameleye maruz kalmama gibi temel haklara sahip oldukları vurgulanmaktadır. İnsanlık, ahlaki ve vicdani açıdan, hayvanın bir mal veya eşya olarak kabul edildiği anlayıştan, bir can olarak değerlendirildiği perspektife evrilmiş ve tüm hayvanların yaşamlarının güvence altına alınması yolunda önemli mesafeler katetmiştir.

Uluslararası sözleşmeler ve evrensel hukuk ilkelerinin devletlere yüklediği pozitif yükümlülüklerin gereği olarak ve hayvan hakları konusunda gerekli ve caydırıcı niteliğe sahip kanuni düzenlemeler yapma ihtiyacı göz önünde bulundurularak, mevcut Kanunda hayvanlara karşı işlenen ve onlara zarar veren fiilleri gerçekleştiren kişiler hakkında idari para cezası uygulanması hüküm altına alınmıştır. Ancak, aradan geçen süre içinde bu yaptırımların yeniden değerlendirilmesine ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Ayrıca, son dönemde basın ve yayın organlarında, hayvanlara yönelik öldürme, işkence veya acımasız ve zalimce muamelede bulunma ile dövüştürme fiillerine ilişkin yapılan haberlerde artış görülmüş ve bu olaylar karşı gerek vatandaşlarımız gerekse sivil toplum örgütleri tarafından yoğun bir tepki gösterilmiştir. Toplum vicdanını yaralayan bu ve benzeri olayların yaygınlaşması, daha etkin tedbir alma zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda öldürme, işkence veya acımasız ve zalimce muamelede bulunma ile dövüştürme fiillerinin idari yaptırım kapsamından çıkarılarak adli yaptırıma bağlanması öngörülmektedir. Böylelikle, hayvanlara karşı işlenen bu ve benzeri fiiller kabahat kapsamından çıkarılarak suç kapsamına alınmaktadır.

Hayvanları Koruma Kanununun onyedinci yıllık uygulamasında bugüne kadar karşılaşılan sorunların çözümlenmesi, bir can ve dost olarak kabul ettiğimiz hayvanların daha etkin bir şekilde korunması amacıyla bu Kanun Teklifi hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun tanımları düzenleyen 3 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Hayvanların “süs” olarak değerlendirilmesi etik görülmediğinden maddenin birinci fıkrasının (i) ve (j) bentlerinde yer alan “süs” ibareleri madde metninden çıkarılmaktadır.

Fıkranın (i) bendinde yer alan ev hayvanı tanımına gerçek kişiler yanında tüzel kişilerin sahipliğinde bulunan hayvanlar da dahil edilmek suretiyle kapsam genişletilmektedir. Fıkranın (k) bendinde yer alan hayvan bakımevi tanımında, bakımevlerinin hayvan sağlığı yönünden asgari standartların sağlanması amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığından izin alınarak kurulması yönünde değişiklik yapılmaktadır. Fıkraya eklenen (p) bendiyle “rehabilitasyon” tanımlanmakta ve bunun kapsamı, sahipsiz hayvanlar bakımından yerel yönetimlerce yapılacak tedavi, parazit mücadelesi, aşılama, kısırlaştırma ve dijital kimliklendirme yöntemleriyle işaretleme işlemleri olarak belirlenmektedir.

Madde 2- Maddeyle, Kanunun 4 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Sokakta başıboş bulunan sahipsiz hayvanların çoğunluğunun, daha önce sahiplenilen ve sonra sokağa terk edilen hayvanlardan oluştuğu bilinmektedir. Kanunun mevcut hâlinde, sahipli hayvanlar yavrulatlama istendiğinde sadece yavruların kayıt altına alınması yükümlülüğü düzenlenmekte iken, Teklifte bu kapsam genişletilmek suretiyle yavrulama şartı aranmaksızın, sahipli kedi ve köpeklerin tamamının dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına alınması zorunluluğu getirilmektedir. Böylece sahipsiz hayvan popülasyonunun kontrolsüz artışının önlenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, yerel yönetimlerin, hayvanların korunması için hayvan bakımevleri kurma hususundaki yükümlülükleri açıkça düzenlenmekte ve yerel yönetimlerin ilgili karar organının uygun görmesi hâlinde hayvan hastanesi kurabilmelerine imkân sağlanmaktadır.

Madde 3- Maddeyle, Kanunun 5 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, hayvanların sahiplenilmesi, bakımı ve korunmasına ilişkin olarak uygulamada ortaya çıkan birtakım sorunlar giderilmekte ve Teklifin diğer hükümleri de dikkate alınarak mükerrer hükümler madde metninden çıkarılmaktadır.

Ticari amaç güdülmeksizin bakılan ev hayvanlarının, sahiplerinin borcu sebebiyle haczedilemeyeceğine ilişkin hüküm, uygulamada, haczedilemeyecek hayvanların “ev ve bahçe içerisinde bakılan” hayvanlar olduğu şeklinde anlaşılmaktadır. Bu tür sorunlar da dikkate alınarak fıkradaki “bilhassa ev ve bahçe içerisinde” ibaresi madde metninden çıkarılmakta ve böylece ticari amaç güdülmeksizin bakılan ev hayvanının, bulunduğu yere bakılmaksızın sahibinin borcundan dolayı haczedilemeyeceği açıkça hükme bağlanmaktadır.

Madde 4- Maddeyle, Kanunun 10 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Ev hayvanı satış yerlerinde (pet-shop) satışa arz edilen kedi ve köpeklerin buldukları ortamın hayvan sağlığı ve etolojisi bakımından uygun olmaması sebebiyle, ev hayvanı satış yerlerinde (pet-shop) kedi ve köpek bulundurulması yasaklanmaktadır. Böylelikle, Teklifte öngörülen düzenleme uyarınca, ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpeklere ilişkin katalog ve benzeri görsel bilgiler bulunacak; ilgililerin bunlardan seçtikleri kedi ve köpekler Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilen üretim yerlerinden teslim alınabilecektir. Ayrıca maddenin dördüncü fıkrasında yapılan ibare değişikliğiyle sadece anne ve yavruların korunmasına yönelik öngörülen tedbirler tüm hayvanları kapsayacak şekilde genişletilmektedir.

Madde 5- Maddeyle, Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. “Hayvanların kesin olarak öldüğü anlaşılmadan vücutlarına müdahalelerde bulunmak” fıkranın (e) bendinde yasaklanmıştır. Teklifte, tedavi maksatlı olan müdahalelere izin verilmekte ve böylelikle veteriner hekimlik uygulamalarına engel olunmaması amaçlanmaktadır. Fıkranın (1) bendinde yapılan değişiklikle, tehlike arz eden hayvanları belirleme yetkisi Bakanlığa verilmekte ve bu hayvanları üretmek, sahiplendirmek, takas etmek, sergilemek, hediye etmek ve bunların ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak şeklindeki yasaklar korunmakta ve bu yasaklara sahiplenmek, barındırmak ve beslemek de ilave edilmektedir. Maddenin (j) bendinde yer alan hayvanlara işkence yapmak fiili ile (a) bendinde yer alan acımasız ve zalimce muamelede bulunmak fiilleri, nitelikleri ve ağırlıkları dikkate alınarak belirtilen bentlerden çıkarılmak suretiyle (m) bendinde müstakil olarak düzenlenmektedir. Mevcut hâlde kabahat olarak yaptırma tabi tutulan bu fiiller ile hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmak fiili, Teklifte suç kapsamına alınarak Kanuna eklenmesi öngörülen 28/A maddesinde adli yaptırma tabi tutulmaktadır. Sahipsiz hayvanların çoğunluğunu sahipleri tarafından terk edilen hayvanlar oluşturmaktadır. Kanunun 5 inci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan terk fiili, sınırlı bir alanı düzenlediğinden Teklifte yürürlükten kaldırılmakta ve 14 üncü maddeye eklenen (n) bendiyle hayvan sahiplerinin sorumlulukları genişletilerek her türlü terk fiili yasak kapsamına alınmaktadır.

Madde 6- Maddeyle, Kanunun 15 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, il hayvanları koruma kurulu üyelerinin kaynak ve kapsamı genişletilmekte ve kurulun sekretaryasını yürütme görevi doğa koruma ve millî parklar il şube müdürlüğüne verilmektedir. Maddenin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, kurulun en geç üç ayda bir Başkanın çağırısı ile toplanması hüküm altına alınmaktadır. Böylelikle kurulun hayvanları koruma konusunda daha etkin bir şekilde görev yapabilmesi hedeflenmektedir.

Madde 7- Maddeyle, Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasına eklenen bentle; il hayvanları koruma kurulunun görevleri arasına ilave bir görev eklenmektedir. Böylelikle, ilde faaliyet ve görevlerin eşgüdüm içerisinde yapılmasının temin edilmesi amaçlanmaktadır. Birinci fıkranın (e) bendinde yapılan değişiklikle, ilde kurulacak hayvan bakımevleri ve hayvan hastanelerini denetlemek de kurulların görevleri arasına eklenmektedir.

Madde 8- Maddeyle, Kanunun 19 uncu maddesi değiştirilmektedir. Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, fıkrada yer alan “ev ve süs” ibaresi çıkarılmak suretiyle herhangi bir sınırlama olmaksızın hayvan barınaklarında bulunan tüm hayvanlar için maddede öngörülen faaliyetleri yürüten yerel yönetimler ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlar için teşvik veya mali destek sağlanması öngörülmektedir.

Maddeye eklenen ikinci fıkrayla, birinci fıkra kapsamındaki faaliyetlerde kullanılmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce Bakanlığa veya yerel yönetimlere aynı veya nakdi bağış yapılabilmesine imkân sağlanmaktadır.

Madde 9- Maddeyle, Kanunun 22 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, kamu kurum ve kuruluşlarına, hayvanların etolojisine ve habitatına uygun, serbest dolaşımına imkân sağlayan doğal yaşam parkları kurabilme imkânı sağlanmaktadır.

Madde 10- Maddeyle, Kanunun 28 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Hayvanların daha iyi korunmasını temin etmek, hayvanlara karşı yapılan ihlallerle daha etkin mücadele etmek ve caydırıcılığı sağlamak amacıyla maddede düzenlenen idari para cezaları önemli ölçüde artırılmaktadır. Bununla birlikte, ev hayvanı satış yerlerinde (pet-shop) kedi ve köpek bulundurmamak, hayvanları acı, ızdırıp ya da zarar görecektir şekilde, film ve benzeri işlerde kullanmak gibi bazı fiiller kabahat olarak düzenlenerek ilk kez idari yaptırıma tabi tutulmakta, ev hayvanını terk etmek, dijital kimliklendirme yükümlülüğüne aykırı davranmak gibi kabahat fiillerinin de kapsamı genişletilmektedir.

Ayrıca, kabahatin konusu olan ve Kanunun 24 üncü maddesi uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Tarım ve Orman Bakanlığınca uygun görülen diğer hayvanların, işlenen fiilin olumsuz sonuçlarından etkilenmemeleri amacıyla koruma altına alınmaları öngörülmektedir. Bu hayvanların bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından, hayvan bakımevlerine götürülmesine ilişkin yükümlülük de ayrıca düzenlenmektedir.

Öte yandan, 28 inci maddede kabahat olarak düzenlenen bazı fiiller, Teklifte ihdas edilen 28/A maddesi kapsamına alınmak suretiyle suç olarak kabul edilmektedir.

Madde 11- Maddeyle, Kanunun 28 inci maddesinden sonra gelmek üzere “Suçlar” başlıklı 28/A maddesi ihdas edilmektedir. Ceza hukukunun temel ilkelerinden olan suç ve cezada kanunilik (belirlilik ve öngörülebilirlik), ölçülülük ve orantılılık ilkeleri ile cezanın caydırıcılığı dikkate alınarak, hayvanlara karşı gerçekleştirilen bazı fiiller “kabahat” kapsamından çıkarılıp “suç” olarak düzenlenmektedir. Bu kapsamda, nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldürmek, bir hayvan neslini yok etmek, Kanunun 12 nci maddesi kapsamındaki hayvan kesimleri ile 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen hususlar dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı öldürmek, hayvanla cinsel ilişkide bulunmak, ev hayvanı veya evcil hayvana işkence etmek veya acımasız ve zalimce muamelede bulunmak, folklorik amaca yönelik, şiddet içermeyen ve ilgili izinler alınan geleneksel gösteriler dışında hayvanları dövüşürmek fiilleri, suç hâline getirilmektedir.

Belirtmek gerekir ki, suçun konusunu oluşturan ev hayvanı ve evcil hayvan tespit edilirken Kanunun 3 üncü maddesindeki tanımlar esas alınacaktır. Buna göre; öldürme, işkence, acımasız ve zalimce muamelede bulunma suçları bakımından “ev hayvanı”, gerçek veya tüzel kişiler tarafından özellikle evde, iş yerlerinde ya da arazisinde özel ilgi ve refakat amacıyla muhafaza edilen, bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen her türlü hayvan şeklinde; “evcil hayvan” ise insan tarafından kültüre alınmış ve eğitilmiş hayvanlar şeklinde anlaşılmalıdır. Örneğin, yabani hayvan olmakla birlikte, ev, iş yeri veya arazide özel ilgi ve refakat amacıyla veya ilgili mevzuatı uyarınca verilen izinle muhafaza edilen, bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen papağan, geyik ve yaban keçisi gibi hayvanlar “ev hayvanı” olarak suçun konusu olabilecektir. Bunun gibi kedi veya köpek, sahihsiz bile olsa, insan tarafından kültüre alınmış bir tür olarak “evcil hayvan” sıfatıyla suçun konusu olabilecektir.

Maddenin altıncı fıkrasında düzenlenen özel içtima hükmü ile maddede belirtilen suçların, birden fazla hayvana karşı aynı anda işlenmesi hâlinde verilecek cezanın yarı oranında artırılması hüküm altına alınmaktadır.

Maddenin yedinci fıkrasına göre, maddede belirtilen suçların, fıkra da sayılan ve hayvanların korunması ve gözetimi noktasında daha hassas olmaları beklenen kişilerce işlenmesi durumunda, verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır.

Sahibi tarafından işlenen suçlar da dahil olmak üzere bu maddede belirtilen suçların işlenmesi hâlinde soruşturma yapılması, Tarım ve Orman Bakanlığının il veya ilçe müdürlükleri tarafından Cumhuriyet başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlanmakta ve bu başvuru muhakeme şartı olarak kabul edilmektedir. Ancak, suçüstü hâlinde soruşturma genel hükümlere göre yapılacaktır. Ayrıca öldürme, cinsel ilişkide bulunma, işkence etme veya acımasız ve zalimce muamelede bulunma ve dövuştürme suçlarının başka bir kişi tarafından sahipli hayvana karşı işlenmesi hâlinde, Tarım ve Orman Bakanlığı il ve ilçe müdürlüklerinin yanı sıra hayvan sahibinin şikayeti üzerine de soruşturma yapılabileceği hükme bağlanmaktadır.

Ayrıca, maddede belirtilen suçların konusu olan ve Kanununun 24 üncü maddesi uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Tarım ve Orman Bakanlığınca uygun görülen diğer hayvanların, işlenen fiilin olumsuz sonuçlarından etkilenmemeleri amacıyla koruma altına alınmaları öngörülmektedir. Bu hayvanların, bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevlerine götürülmesine ilişkin yükümlülük de ayrıca düzenlenmektedir.

Madde 12- Maddeyle, Kanuna belediyelerin sorumluluklarını düzenleyen ek 1 inci madde eklenmektedir.

Ek 1 inci maddenin birinci fıkrasıyla, büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmibeş bini aşan belediyelere, sahihsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurma zorunluluğu getirilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, ilgili belediyelerin birinci fıkra da belirtilen hayvanları hayvan bakımevine götürmekle, hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyelerin ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürmekle yükümlü oldukları düzenlenmektedir. Rehabilit edilen hayvanlar ise Bakanlıkça oluşturulan veri tabanına kaydedilecektir. Ayrıca, rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, öncelikle alındıkları ortama bırakılmalarının esas olduğu vurgulanmakta ve bu görevin, hayvanları bakımevine getiren belediye a it olduğu açıkça hükme bağlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında ise, rehabilite edilmemiş sahihsiz köpeklerin, belediyelerce hayvan bakımevlerinde veya geçici ünitelerde kısırlaştırılarak veri tabanına kaydedileceği, geçici ünitelerde kısırlaştırma yapıldıktan sonra, köpeklerin alındıkları ortama bırakılacakları ancak bunun öncesinde sağlıklarına kavuşmaları için gerekli tedbirlerin alınacağı ve Bakanlığın bu kapsamdaki kısırlaştırma faaliyetlerine her türlü yardımda bulunacağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 13- Maddeyle, Kanuna ek 2 nci madde ilave edilmektedir. Maddenin birinci fıkrasında, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra hayvanların kullandığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması yasaklanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, mevcut işletmeler bakımından herhangi bir nedenle eksilen hayvan sayısını tamamlama ya da artırma, yeni şube açma gibi yollarla kapasite artırımına gidilemeyeceği, üretim yapılamayacağı ve Bakanlığın izni olmadan işletme hakkının devredilemeyeceği hüküm altına alınmaktadır. Ayrıca bu işletmelerin hayvanların etolojisine uygun olarak faaliyet göstermesini sağlayacak kriterler bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla, madde kapsamında belirtilen hükümlere aykırı davranışlar için idari yaptırım hükmü getirilmektedir.

Madde 14- Maddeyle, Kanuna geçici 3 üncü madde eklenmektedir. Kanunun 14 üncü maddesinde Teklifte yapılması öngörülen düzenlemeyle tehlike arz eden hayvanlar Bakanlıkça belirlenecektir. Geçici 3 üncü maddeyle, bu belirleme yapılmaya kadar bir boşluk oluşmaması amacıyla geçiş düzenlemesi yapılmaktadır. Düzenlemeye göre, dört köpek türü veya bunların melezleri, tehlike arz eden türler olarak kabul edilmekte ve bu hayvanlarla ilgili yasaklar ile idari yaptırımlar belirlenmektedir.

Bununla birlikte, belirlenen köpek türlerinin kontrol altına alınabilmesi ve söz konusu hayvanların sahiplerinin mağdur edilmemesi amacıyla bu madde yürürlüğe girinceye kadar bu hayvanları sahiplenmiş olanlara hayvanlarını kısırlaştırmaları ve buna dair belgeyle birlikte Bakanlıkça başvurarak veri tabanına kayıt ettirmeleri için altı aylık bir süre verilmektedir. Bu süre içinde hayvanlarını, kısırlaştıran ve veri tabanına kayıt ettirenler hakkında maddenin birinci fıkrasında ve 28 inci maddenin birinci fıkrasının (j) bendinde belirtilen yaptırımlar uygulanmayacaktır. Kısırlaştırma işlemi için, maddenin yürürlüğe girmesinden önce gebe kalmış hayvanların doğurması ve yavruların ise dört aylık olması beklenecektir. Ayrıca, veri tabanına kaydettirilmiş olan bu hayvanların sahiplerine ölümü hâlinde kaydın terkinini için Bakanlıkça bilgi verme yükümlülüğü getirilmektedir.

Düzenlemeye göre, tehlike arz eden hayvanlar kısırlaştırılıp kayıt altına alınsalar dahi, kayıt belgesiz, ağızlıksız ve tasmasız olarak dolaştırılmayacak, halkın yoğun olarak bulunduğu yerler ile çocuk oyun alanları ve parklarına sokulamayacak ve bu yasaklara uymayanlar hakkında idari yaptırım uygulanacaktır. Yasaklara aykırılığın tekrarı hâlinde ise idari para cezası ile birlikte hayvanlara el konulacak ve hayvan, konulabileceği bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülecektir.

Tehlike arz eden hayvan sahiplerine, sahiplik durumunu sona erdirmek istemeleri hâlinde hayvanlarını en yakın bakımevine bırakabilme imkânı sağlanmakta ve yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevlerine, bu madde uyarınca teslim edilen hayvanları kabul etmek zorunluluğu getirilmektedir. Bu kişilerin hayvanlarını sokağa terk etmeleri fiili ise yasaklanarak idari yaptırıma tabi tutulmaktadır.

Ayrıca, bu Kanun uyarınca çıkarılacak yönetmeliklerin Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 15- Maddeyle, Kanuna geçici 4 üncü madde eklenmektedir. Maddenin birinci fıkrasıyla, ilgili belediyelere Teklifte Kanuna eklenmesi öngörülen ek 1 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen hayvan bakımevlerini kurma yükümlülükleri açısından geçiş hükümü düzenlenmektedir. Buna göre büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yetmişbeş bini aşan belediyeler bakımından 31/12/2023, diğer belediyeler bakımından ise 31/12/2025 tarihine kadar söz konusu hayvan bakımevleri kurulacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, hayvan bakımevi kurma yükümlülüğü bulunan belediyelerin bu yükümlülüklerini zamanında ve etkili bir biçimde yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla, bu madde yürürlüğe girdikten sonra üç yıl süreyle hayvan bakımevleri kurmak ve rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek için kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde beşi oranında kaynak ayıracakları, büyükşehir belediyelerinde bu oranın binde üç olarak uygulanacağı ve ayrılan bu kaynağın başka bir amaçla kullanılamayacağı hükme bağlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla, kedi ve köpek sahiplerine, hayvanlarını en geç 31/12/2022 tarihine kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırma zorunluluğu getirilmektedir.

Madde 16- Maddeyle, bazı bakanlıkların değişen isimleri dikkate alınarak gerekli uyum düzenlemeleri yapılmakta, ayrıca hayvanların “süs” olarak değerlendirilmesi etik olmadığından, Kanun metninde yer alan “ve süs” ibareleri ilgili maddelerin metinlerinden çıkarılmaktadır.

Ayrıca, Teklifte ihdas edilen “Suçlar” başlıklı 28/A maddesi dikkate alınarak, maddeyle 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 151 inci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 17- Yürürlük maddesidir.

Madde 18- Yürütme maddesidir.

Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu

07/07/2021

Esas No: 2/3727

Karar No: 8

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1. Giriş

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ile İstanbul Milletvekili Serap YAŞAR ve 113 milletvekili tarafından imzalanan 2/3727 esas numaralı “Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair” kanun teklifi ve 01/07/2021 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Adalet, Çevre ve İşçileri komisyonlarına havale edilmiştir.

Teklif komisyonumuzun 06/07/2021 ve 07/07/2021 tarihinde yaptığı toplantılarda; Adalet Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Türkiye Belediyeler Birliği, Türkiye Barolar Birliği, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Konya Büyükşehir Belediyesi, Çankaya Belediyesi, Altındağ Belediyesi, Türkiye Veteriner Hekimleri Birliği, Anadolu Hayvan Hakları Federasyonu, Deniz Memelileri ve Yunus Parkları Derneği, Hayvan Hakları Federasyonu, Hayvanların Yaşam Hakları Konfederasyonu, Hayvan Hakları İçin Birleşim Hareketi, Hayvanları Kurtarma Derneği, Hayvanlara Adalet Derneği Dayanışma Hayvan Hakları Federasyonu ve Marmara Hayvan Hakları Federasyonu temsilcilerinin katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

2/3727 esas numaralı “Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile;

- Süs hayvanı ibarelerinin 5199 sayılı Kanun metninden çıkarılması,
- Tüzel kişilerin sahipliğinde bulunan hayvanların da ev hayvanı tanımı kapsamına alınması,
- Hayvan bakımevi kurulabilmesi için Tarım ve Orman Bakanlığından izin alınma şartının getirilmesi,
- Sahipsiz hayvanların, tedavi ve parazit mücadelesinin yapılması, aşılanması, kısırlaştırılması ve dijital kimliklendirme yöntemleriyle işaretlenmesi olarak tanımlanan rehabilitasyon kavramının 5199 sayılı Kanun metnine eklenmesi,
- Yerel yönetimlerin, ilgili karar organının uygun görmesi durumunda hayvan hastanesi kurabilmesi,
- Kedi köpek sahiplerinin, sahip olduğu hayvan ya da hayvanları dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırma yükümlülüğünün olması,
- Ticari amaç güdülmeyen bakılan ev hayvanlarının, sahiplerinin borcundan dolayı haczedilememesi,
- Ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulmasının yasaklanması,
- Ev hayvanı satış yerlerinde, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından izin verilen ev hayvanı üretim yerlerindeki kedi ve köpeklerin satışının mümkün olması,
- Ev hayvanlarının üretimini ve ticaretini yapanların, hayvanların sağlığını tehlikeye atmamak için gerekli anatomik, fizyolojik ve davranış karakteristikleri ile ilgili önlemleri almakla yükümlü olması,

- Kesin olarak öldüğü anlaşılmadan, hayvanların vücutlarına tedavi maksatlı olmayan müdahalelerde bulunmanın yasak olması,

- Tehlike arz eden hayvanları belirleme yetkisinin Tarım ve Orman Bakanlığına verilmesi,

- Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenen ve tehlike arz eden hayvanların sahiplenilmesi ya da sahiplendirilmesinin, barındırılmasının, beslenmesinin, takas edilmesinin, sergilenmesinin, satışının ve reklamının yasak olması,

- Hayvanlara acımasız ve zalimce muamelede bulunmanın ve ev hayvanını terk etmenin yasaklanması,

- İl Hayvanları Koruma Kurulu toplantılarına Doğa Koruma ve Milli Parklar İl Şube Müdürünün ve il baro temsilcisi veya ildeki barolardan birer temsilcinin de katılabilmesi,

- İl Hayvanları Koruma Kurulu sekreteryasının, Doğa Koruma ve Milli Parklar İl Şube Müdürlüğü tarafından yürütülmesi,

- İl Hayvanları Koruma Kurulunun en geç üç ayda bir başkanın çağrısı üzerine toplanması ve gerektiğinde de olağanüstü toplantılar yapabilmesi,

- İlde kurulacak olan hayvan bakımevleri ve hayvan hastanelerinin denetlenmesi ile Kanunda belirtilen faaliyet ve görevlerin yerel yönetimler ve tarım ve orman il müdürlükleri ile eşgüdüm sağlayarak yaptırılması görevlerinin İl Hayvanları Koruma Kuruluna verilmesi,

- Hayvanların korunması amacıyla bakımevleri ve hastaneler kurulması, buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetlerin yürütülebilmesinde kullanılmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce, Tarım ve Orman Bakanlığına ve yerel yönetimlere aynı veya nakdi bağışın yapılabilmesi,

- Kamu kurum ve kuruluşları tarafından, hayvanların etolojisine ve habitatına uygun, serbest dolaşımlarına imkân sağlayan doğal yaşam parkları kurulabilmesi,

- İdari para cezalarının daha caydırıcı hâle getirilmesi,

- Nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldüren kişinin bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası; bir hayvan neslini yok eden kişinin beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması,

- 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 12'nci maddesi kapsamındaki hayvan kesimleri ile 13'üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen hususlar dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişinin altı aydan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması,

- Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunan kişinin altı aydan üç yıla kadar hapis ve yüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılması,

- 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 14'üncü maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davranmak suretiyle bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişinin altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması,

- 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 11'inci maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi saklı kalmak üzere, hayvanları dövüştüren kişinin üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılması,

- 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda düzenlenen suçların birden fazla hayvana karşı aynı anda işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılması,

- 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda düzenlenen suçların veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak yahut onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılması,

- Büyükşehir belediyelerinin, il belediyelerinin ve nüfusu yirmibeş bini aşan belediyelerin, sahihsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurması,

- Rehabilitate edilen hayvanların Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından oluşturulan veri tabanına kaydedilmesi,

- Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılması,

- Rehabilitate edilmemiş sahihsiz köpeklerin, belediyelerce hayvan bakımevlerinde veya geçici ünitelerde kısırlaştırılarak veri tabanına kaydedilmesi, yapılan kısırlaştırma işlemi sonrasında köpeklerin alındıkları ortama bırakılmadan önce sağlıklarına kavuşmaları için gerekli önlemlerin alınması,

- Kanun Teklifinin, Kanun olarak yürürlüğe girdiği tarihten sonra hayvanların kullanıldığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulmasının yasaklanması,

- Kedi ve köpek sahiplerinin, hayvanlarını en geç 31/12/2022 tarihine kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırmasının zorunlu olması,

öngörülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Teklif hakkında ilk imza sahibi Tekirdağ Milletvekili Mustafa YEL;

- Türk Ceza Kanunu'nun 151'inci maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılarak hayvanların "mal" olarak nitelendirilmesine son verildiği, bu kapsamda hayvanların artık "can" olarak nitelendirildiğini,

- Hayvanların uğramış olduğu kötü muamele, eziyet ve işkencenin bir daha yaşanmaması gerektiği bu kapsamda gerekli caydırıcı cezalara teklifte yer verildiğini,

- Teklifte belirtilen belediyelerin hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kuracağı, rehabilitasyon kapsamında hayvanların aşılmasının ve kısırlaştırılmasının sağlanacağı, ayrıca hayvanların sağlık sorunlarının giderilip sağlıklarına kavuşmaları için de gereken tedbirlerin alınacağını,

- Hayvan bakımevlerinin kurulması ve rehabilitasyon işlemlerinin gerçekleştirilebilmesi için önemli sorumluluklar yüklenen belediyelere gerekli finansal kaynağın sağlanması adına; büyükşehir belediyelerinde kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde üçü oranında kaynak ayırma zorunluluğu getirildiğini, bu oranın nüfusu yirmi beş bini aşan belediyelerde binde beş olarak uygulanacağını,

- Aşılması ve kısırlaştırılması yapılan ve sağlık sorununun giderilip sağlığına kavuşması için gerekli tedbirlerin alınan hayvanın alındığı ortama bırakılması uygulamasının devam edeceğini,

- Hayvan bakımevleri yaşanan sıkıntıların giderilmesi için gerekli düzenlemelere yer verildiğini, ayrıca hayvan bakımevi sayısının artırılması için büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler tarafından hayvan bakımevleri kurulacağını,

- İl Hayvanları Koruma Kurulu'nun etkinliğinin artırılması için gerekli düzenlemelere yer verildiğini,

- Sokak hayvanlarının popülasyon kontrolünde kısırlaştırılmanın önemli olduğu, bu kapsamda kısırlaştırılan sokak hayvanı sayısının artırılmasının hedeflendiğini,

- Hiçbir hayvanın kılına zarar gelmediği, işkence, acımasız ve zalimce muameleye maruz kalmadığı bir sistem kurulmasının hedeflendiğini,

- Suçlar başlıklı madde kapsamında hapis cezası öngörülen fillerin belirlendiğini,
- Tehlike arz eden hayvanların Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirleneceğini,
- Geçici üçüncü maddede belirtilen türleri kanun teklifinin Kanun olarak yürürlüğe girdiği tarihe kadar sahiplenmiş olanların yürürlük tarihinden itibaren altı aylık süre içinde hayvanlarını kayıt altına aldırması ve kısırlaştırması gerektiği, kısırlaştırılan ve kayıt altına alınan hayvanların kayıt belgesiz, ağızlıksız ve tasmasız olarak dolaştırılmasının yasaklandığını,
ifade etmiştir.

Teklif hakkında ilk imza sahibi İstanbul Milletvekili Serap YAŞAR;

- Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu çalışmalarının çok verimli geçtiği, ortaya çok kapsamlı bir rapor çıkarıldığı ve raporun kanun teklifinin oluşturulmasına katkı sağladığını,

- Kanun teklifi ile hayvan hakları ile ilgili çok önemli düzenlemeler getirildiğini,
- Vatandaşın güvenlik ve sağlığını koruyacak hükümlere de kanun teklifinde yer verildiğini,
- Uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesi adına gerekli düzenlemelere yer verildiğini,
- Hayvanların “can” olarak kabul edildiğini, Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra hayvanların daha etkin korunacağını,
- Hayvanlara yönelik öldürme, işkence, eziyet, kötü muamelenin sona erdirilmesi adına gerekli önlemlerin alınmasına yönelik düzenlemelere yer verildiğini,
- Hayvanların ve insanların refahının, sağlığının ve güvenliğinin korunması adına gerekli düzenlemelerin yapıldığını,
ifade etmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde teklifin lehinde milletvekilleri tarafından:

- Doğal yaşam parklarının bir nevi yabani yaşam alanları olduğu, buralarda hayvanların serbestçe dolaşabileceği,
- Hayvanların artık “can” olarak nitelendirildiğini, hayvanların “mal” olarak nitelendirilmesine son verildiğini,
- İdari para cezalarının daha caydırıcı hâle getirildiği,
- Nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldüren kişinin, bir hayvan neslini yok eden kişinin hapis cezası ile cezalandırılacağını,
- Kanundaki istisnai haller dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişinin hapis cezası ile cezalandırılacağını,
- Hayvanlara işkence yapmanın veya acımasız ve zalimce muamelede bulunmanın yasaklandığı, bu kapsamda bu hükme aykırı davranarak bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişinin hapis cezası ile cezalandırılacağı,
- Teklifte belirtilen belediyelerin hayvan bakımevleri kurmaları ve rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirebilmeleri için büyükşehir belediyelerinde kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde üçü oranında kaynak ayırma zorunluluğu getirildiğini, bu oranın nüfusu yirmi beş bini aşan belediyelerde binde beş olarak uygulanacağını,
- Rehabilitasyon kavramının kısırlaştırmayı da kapsadığı, kısırlaştırmanın illaki bakımevinde yapılmasının şart olmadığı,

- Kısırlaştırılan hayvan sayısının 5 katına çıkarılacağı,
- Türk Ceza Kanunu ve diğer mevzuat göz önünde bulundurulduğunda “cinsel istismar” ve “tecavüz” kavramlarının kullanılmasının çok da doğru olmayacağı için mevcutta yer alan hüküm ile devam edildiği,
- Mobil kısırlaştırma üniteleri uygulamasına son verildiği,
- Hayvan bakımevi sayısının artacağı,
- Tarım ve Orman Bakanlığı ve yerel yönetimlere aynı veya nakdi bağış imkânı tanınmasının olumlu olduğu,
- ifade edilmiştir.
- Teklifin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde teklifin aleyhinde milletvekilleri tarafından:
 - 5199 sayılı “Hayvanları Koruma Kanunu”nun adının “Hayvan Hakları Kanunu” olarak değiştirilmesi gerektiği,
 - Teklifte öngörülen hem idari para cezalarının hem de hapis cezalarının daha da caydırıcı hâle getirilmesi gerektiği,
 - Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmak ibaresi yerine “cinsel istismar” ya da “tecavüz” kavramlarının kullanılmasının gerektiği,
 - Nüfusun daha az olduğu yerlerde genellikle hayvan popülasyonunun daha fazla olduğu dolayısıyla bu yerlerin ulaşılabilir hayvan bakımevlerine ihtiyacının daha fazla olduğu, hayvan bakımevlerinin kurulabilmesi için asgari yirmi beş bin nüfus şartının aranmasının bu durumla tezat oluşturduğu,
 - Kısırlaştırma merkezlerinin özellikle tarımın yoğun olduğu, köylerin yoğun olduğu bölgelerin ulaşabileceği noktalara kurulması gerektiği,
 - Kısırlaştırılan hayvan sayısının artırılması için gerekli tedbirlerin artırılması gerektiği,
 - Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporunda yer alan hususlara Kanun Teklifinde yeterince yer verilmediği,
 - Evlerde hayvan beslenmesi ve hayvan sahiplenilmesine ilişkin engelleyici düzenlemelerin kaldırılarak bu konuda gereken düzenlemelerin yapılması gerektiği,
 - Kamu lojmanlarında hayvan beslenmesini engelleyen düzenlemelerin kaldırılması gerektiği,
 - Hayvan bakımevlerinin 24 saat kamera ile takip edilmesine yönelik düzenlemelerin yapılması gerektiği,
 - Mobil kısırlaştırma ünitelerine son verilmesi, egzotik hayvanların satışının yasaklanması ve doğal yaşam parkı kavramının daha açıklayıcı hâle getirilmesi gerektiği,
 - Tehlike arz eden hayvan kavramının kaldırılması ve hayvan deneylerinin yasaklanması elzem olduğu,
 - Folklorik sebeplerle de olsa hayvan güreşlerine ya da dövüşlerine müsaade edilmemesi gerektiği,
 - Hayvan bakımevi sayısının yetersiz olduğu,
 - Ev hayvanını terk etmenin karşılığında öngörülen idari para cezasının yetersiz olduğu,
 - Keyfi hayvan terkinin önlenmesi için gerekirse tekrar hayvan edinme hakkına müdahale edilmesi gerektiği,
 - Hayvan bakımevleri ve hayvanlarla ilgili diğer sorunların çözümü için belediyelere sağlanan finansal kaynağın yetersiz olduğu,

- Teklifin Kara Avcılığı Kanunu ve Su Ürünleri Kanunu ile birlikte değerlendirilmesinin daha doğru olacağı,

- Hayvanların kürkleri için öldürülmesini engellemek adına kürklerle ilgili bir düzenlemenin yapılması gerektiği,

ifade edilmiştir.

Teklif hakkında sivil toplum kuruluşları temsilcileri tarafından;

- Teklif metninde, sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması, bakımının yapılması ve rehabilitasyonunun sağlanması için hayvan bakımevi kurma yükümlülüğünün büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler için öngörüldüğünden hareketle, nüfusu yirmi beş binin altında nüfusa sahip belediyelerin de kapsam dâhiline alınmasının gerektiği,

- Belediyelere hayvan bakımevi kurmaları için tanınan azami sürenin belediyeleri ataletle sürükleyeceğinden ve sorunların çözümünü geciktireceğinden endişe duyulduğu,

- Belediyelerin hayvan bakımevi kurma yükümlülüğünün gereklerinin yerine getirmelerinin ivedilik ve önem arz ettiği, ancak teklif metninde yükümlülüklerin gereğini yerine getirmeyen belediye başkanlarına herhangi bir yaptırımın öngörülmediği,

- Sokak hayvanları sayısının azaltılması için hayvan kısırlaştırmasının sürekli yapılmasının gerektiği, aksi takdirde altı aylık süre zarfında hayvan sayısının eski düzeyine ulaşabileceği, ayrıca kısırlaştırma süreçlerinde veteriner hekim istihdam edilmesinin önemli görüldüğü,

- Tehlikeli ırk olarak belirtilen ırkın “reaktif köpekler” olarak tanımlanmasının talep edildiği,

- Hayvanların sahiplendirilmesinde, İl Hayvan Koruma Kurulu gözetiminde süreçlerin işletilmesinin yerinde olacağı, bu kapsamda İl Hayvan Koruma Kurulu tarafından seçilen ve barınma alanları olan derneklerin sürece dâhil edilmesinin faydalı olacağı,

- Dünyanın birçok yerinde canlı hayvanların hayvanat bahçelerinden çıkarıldığından bahisle, hayvanat bahçelerindeki hayvanların kurtarılmasının veya uluslararası mahrece iadelerinin talep edildiği,

- Teklifin mevcut hâlinde hayvanların mal statüsünden çıkarılmadığı ve hayvanları sokağa bırakanlar için öngörülen cezaların caydırıcılık arz etmediği,

- Kara ve su sirkleri ile yunus parklarının açılmasının ve işletilmesinin yasaklandığı, ayrıca mevcut işletmelerin uhdesinde bulunan hayvanların doğal yaşam süresine bağlı olarak tasfiyesi öngörüldüğünden ve bu konuda kamuoyu oluştuğundan bahisle, sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin bu konunun takipçisi olacağı,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Komisyon görüşmelerinde teklife, 8’inci maddeden sonra gelmek üzere medya hizmet sağlayıcılarına zorunlu yayın yükümlülüğü getirmek amacıyla yeni madde ihdas edilmiş ve teklifin 9 ila 18’inci maddeleri teselsül ettirilmiştir.

Teklifin 12’nci maddesi, bakımevi kuracak belediyeler arasında nüfusu 25.000’in üzerinde olan büyükşehir ilçe belediyelerini belirtmek amacıyla, değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin 1, 2, 10 ve 14’üncü maddeleri redakte edilmiş olup, diğer maddeler aynen kabul edilmiştir.

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere Hatay Milletvekili Hüseyin ŞANVERDİ ve Adana Milletvekili Abdullah DOĞRU özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Yunus Kılıç</i>	<i>Hasan Kalyoncu</i>	<i>Selahattin Minsolmaz</i>
Kars	İzmir	Kırklareli
Üye	Üye	Üye
<i>Ayhan Barut</i>	<i>Abdullah Doğru</i>	<i>Yakup Taş</i>
Adana	Adana	Adıyaman
(Son oylamada bulunamadı, muhalafet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Rıza Posacı</i>	<i>Orhan Sarıbal</i>	<i>Salim Çivitcioğlu</i>
Aydın	Bursa	Çankırı
	(Son oylamada bulunamadı, muhalafet şerhimiz vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Ebubekir Bal</i>	<i>Okan Gaytancıoğlu</i>	<i>Cihan Pektaş</i>
Diyarbakır	Edirne	Gümüşhane
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Hüseyin Şanverdi</i>	<i>Dursun Ataş</i>	<i>Fahrettin Yokuş</i>
Hatay	Kayseri	Konya
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Son oylamada bulunamadı, muhalafet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Rıdvan Turan</i>	<i>Zemzem Gülender Açınal</i>	<i>Nusrettin Maçın</i>
Mersin	Şanlıurfa	Şanlıurfa
(Muhalefet şerhimiz vardır)		(Muhalefet şerhimiz vardır)
	Üye	
	<i>İlhami Özcan Aygün</i>	
	Tekirdağ	
	(Son oylamada bulunamadı, muhalafet şerhimiz vardır)	

MUHALEFET ŞERHİ

I

GENEL DEĞERLENDİRME

TBMM’de temsil edilen tüm siyasi partilerin desteği ile 20 Şubat 2019’da “Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi” amacıyla bir meclis araştırma komisyonu kurulmuştur. Bu komisyon 12 defa toplanmış ve sadece siyasi partiler değil birçok sivil toplum kuruluşu ve gönüllü kuruluşla da görüşüp birçok konuda uzlaşmaya vararak bir rapor hazırlamıştır.

Dünyada ve Türkiye’de hayvanların hukuki nitelikleri, hayvanların korunması konusunda mevzuat, Türkiye’de hayvanların korunması alanında yetkili ve görevli kurum ve kuruluşlar, hayvanların korunmasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri popülasyon kontrolüne (kısırlaştırma) ilişkin aksaklıklar, hayvanlara yönelik bazı fiillerin kabahat olması sorunu, hayvan sahiplenme ve bakım kriterlerinin belirlenmesi, ev hayvanı satış yerlerinde (pet shop) kedi ve köpek satışı, hayvanların kesiminde karşılaşılan sorunlar, geleneksel hayvan dövüşleri vb. toplam 34 başlıktan oluşan bu kapsamlı rapordaki görüşmelerin neredeyse tamamı kamuoyunun da bilgisi dahilinde olmuştur. Sektörde karşılaşılan birçok sorunda uzlaşılmıştır. Sivil toplum kuruluşları ve gönüllü kuruluşlar ciddi katkılar yapmıştır.

Tüm görüşmeler AKP yöneticileri tarafından;

- Artık hayvanların da bir yasası olacak,
- Hayvanlar mal değil candır,
- Hayvanlara kötü muamele edenler elini kolunu sallayarak gezemeyecek,
- Hayvanlara işkence edenler ciddi cezalar alacaklar,
- Tehlikeli hayvan ırkı yoktur tehlikeli bakıcılar, tehlikeli sahipler vardır. Gibi söylemlerle kamuoyuna duyurulmuş ve halkta bir beklenti oluşmuştur.

Araştırma komisyonu raporunu yazdıktan ancak 2 sene sonra konu TBMM gündemine kanun teklifi olarak gelmiş ve TBMM Tarım, Orman ve Köyşileri Komisyonu bu kanun teklifini görüşmek üzere 6 Temmuz 2021 günü toplanmıştır. Toplantıya birçok sivil toplum kuruluşu ve gönüllü dernekler de katılmıştır.

Kanun teklifi incelendiğinde görülmüştür ki, yeni bir “HAYVAN HAKLARI” yasası değil 2/3727 Esas Numaralı Hayvanları Koruma Kanunda birtakım değişiklikler yapılması öngörülmektedir. Hazırlanan kanun teklifi Komisyon raporunun birçok maddesini, birçok düzenlemesini içermemektedir.

Yasanın, hayvan haklarının belirlenmesi ve korunması şeklinde değil de hayvanları koruma kanununda sözde birtakım iyileştirmeler yapılarak çıkartılmak istenmesi, hayvanları mal olmaktan çıkarmaz çünkü internet üzerinden, yani görerek kontrol edilemeyen ve denetlenemeyen alım satımının yapılacağı bir ortam serbest bırakılmaktadır.

Diğer bir konu ise, cezalar. Cezalar, hazırlanan kanunun yeni bir şey getirmediğinin başka bir kanıtı. Şöyle ki, kamuoyunu rencide eden hayvana işkence eden, hayvanların ayaklarını kesen, ciddi şekilde yaralayan, onlara çok farklı işkence yöntemleri işkence edenlere sadece 6 ay hapis cezası öngörülmüyor. Bu ceza da ötelenebiliyor, ertelenebiliyor, hapsi içermeyen bir karar olarak görünüyor. Hayvanlara karşı her türlü eziyet, işkence, taciz, tecavüz gibi her türlü suçtu yani bir canlının uğramaması gereken her türlü suçtu işleyen kişi elini kolunu sallaya sallaya sokaklarda gezebilir anlamına geliyor.

Çocuklara karşı cinsel istismardan dolayı tutuklanan birçok sanık var. Bu sanıkların geçmişine baktığımız zaman, geçmişinde mutlaka benzer suçları bir hayvana karşı da istatistik olarak işlemiş olan çok sayıda maalesef fail var. Aslında biz hayvanlara dönük, hayvanlara yönelik, o can dostlarımıza yönelik bu düzenlemeleri bu statüye kavuşturursak onların bu suçtu işlemesini ciddi bir yaptırıma ve caydırıcı bir düzenlemeye kavuşturursak o çocuklarımızı, kadınlarımızı da koruyacağız. Aslında bu, o canlı hem insan hem hayvan olarak o canlıların kollanması, korunması ve haklarının teslimi için oldukça önemli bir düzenleme olmalıdır. Örneğin İngiltere’de hayvanı korkutmanın cezası 10 bin pound’tur. İsveç’te akvaryumdaki, evdeki balığınızı yalnız bırakarak onun strese girmesi idari para cezası. Yine İsveç’te kedi köpek gibi evde beslediğiniz hayvanları evde yalnız bırakarak onları psikolojik olarak etkiler, aç, bırakır ve benzeri olursa ciddi hapis cezası yaptırımları var.

Hayvana işkencede alt ceza sınırının çok alt seviyede tutulması yasa teklifinin olumsuz tarafıdır. Bir canlıya işkence eden kişi, bir hayvana işkence eden kişi, bundan keyif alan kişi insan olma vasfını yitirmiştir. Bunu yapan kişinin, işkenceye olanak bulduğunda hayvan değil, insana da neler yapacağı aşikârdır. O yüzden, hayvana işkencede alt sınırın düşük tutulmasını doğru

değildir. Teklifte; “Bir ev hayvanına ve ya evcil hayvana işkence eden veya acımasız bir şekilde, zalimce muamelede bulunan kişiye altı aydan üç yıla kadar ceza verilir” denilmektedir. Ancak genelde en alt sınırdan ceza verilir, ondan sonra da paraya çevrilir, arkadaşımız elini kolunu sallayarak yine toplum içerisinde rahat bir şekilde gezer.

Ayrıca bu teklifteki “hayvanlarla cinsel ilişkiye girme” kavramı halen değiştirilmemiştir. Mevcut kanundaki gibi korunmuştur. Hayvanlarla cinsel ilişkiye girme diye bir kavram olamaz, bu tecavüzdür, cinsel istismardır, ya da cinsel saldırdır. Yani hayvanların mal olarak görüldüğü 5199 sayılı Kanun’da zaten cinsel ilişki kavramı var. Cinsel ilişkide hayvanın rızası mı var da cinsel ilişki olur? Dolayısıyla bu yasa teklifinde geçmiş yasadaki ifadeler aynen korunmuştur.

Yasa teklifinde sokak hayvanlarının en büyük problemlerinden biri olan kısırlaştırma konusuna tam bir çözüm bulunamamıştır. Kısırlaştırma konusu 25 bin insanın yaşadığı ilçelerde birer kısırlaştırma merkezi kurularak çözümlenmek istenmektedir. Kırsalda, insan nüfusunun az olduğu yerlerde hayvan sayısı çok daha fazladır, üremeleri engellenemez dolayısıyla oralarda kontrolü çok daha zordur. Yasa kırsal kesim ve 25 bin nüfusun altında olan yerleşim yerlerindeki hayvan popülasyonunun kısırlaştırılması için bir önlem getirememektedir. Halbuki her ilçede Tarım ilçe müdürlükleri var. Tarım ilçe müdürlüklerine mutlaka veteriner, veteriner teknikeri istihdamı sağlanarak, oralarda kısırlaştırma konusu çözümlenebilir.

Yasa teklifinde hayvanlara şiddet uygulayanlara cezalar öngörülüyor ancak şiddet uygulamayı en kolay önleyecek eğitim ihmal ediliyor. İlkokuldan itibaren hayvan hakları dersini sisteme koymak gerekirken yasada bunlar eksik yönler olarak göze çarpmaktadır.

Yasanın bir diğer eksik yönü hayvanı zorla, stresle kesmek o hayvanın bünyesindeki kasılmalar nedeniyle, damar, kas kasılmaları nedeniyle kanın orada kalacağı ve orada aslında -“rigor mortis”- ölüm sertliği oluşacağını ve o etin ciddi anlamda bir besin kaybıyla sonuçlandığını hepimiz bilmekteyiz. Eğer biz bunu yapmıyorsak bütün bu şekilde kesilen hayvanlarımıza ciddi anlamda işkence yapıyoruz demektir. Yasa teklifinde bu sorunun çözümü için bir tedbir alınmamıştır.

Yasanın bir diğer eksik yönü, apartman yönetim planında Kat Mülkiyeti Kanunu’nda değişiklik yapılmayıp ve evlerde hayvan beslenmesi ve hayvan sahiplenmesine ilişkin keyfi düzenlemelere bir çözüm getirmemesidir.

Yasanın bir diğerk eksik yönü de hayvan bakımevlerinin şeffaf şekilde yönetilip, yönetilmediğinin denetlenememesidir. Halbuki araştırma komisyonunda “24 saat çalışan kamera sistemi kuracağız ve hayvan gönüllülerinin, sivil toplum örgütlerinin de bunu izleyebileceği, takip edebileceği, kontrol edebileceği bir düzenleme getireceğiz” denilmişken, yasa teklifinde bu yer almamıştır.

Yine araştırma komisyonunda “Mobil kısırlaştırma ünitelerinin ve buna yönelik mevzuat düzenlemelerinin ivedilikle ve bütünüyle kaldırılması gerekir.” denilmesine rağmen kanun teklifinde bunlar maalesef yer almamıştır.

Yine araştırma komisyonunda “Hayvanlara karşı işlenen bu tür suçlarda hayvan hakları savunucularına, sivil toplum örgütlerine de şikâyetçi olma ve davalarda müdahil olma hakkını tanıyacağız.” denilmişti. Ancak yasa teklifinde bu konuda yer almamaktadır.

Araştırma komisyonunda, sahipli sahipsiz hayvan ayırımının kaldırılması konusunda mutabakata varılmıştı, ama getirilen yasa teklifinde sahipsiz hayvanlar hakkındaki işlenen suçlarda tarım il müdürlüğüne gidilecek, il müdürlüğü bakacak, il müdürlüğü gerekli görürse savcılığa verecek. Komisyonunda, hayvan hakkı mücadelesi veren sivil toplum örgütleri, vatandaşlar, hayvan gönüllüleri için savcılıkta özel olarak oluşturulacak bir birim olacak, hayvan suçları soruşturma bürosu kurulacak, şikâyetler direkt bu büroya yapılacak, ilgililer hakkında yasal işlem yapılacak.” denilmişti, ama yasa teklifinde bunlar yer almıyor.

Kanun teklifinde “Nesli tükenmekte olan hayvanı kasten öldüren...” diye bir düzenleme var. Halbuki sadece nesli tükenmekte olanları değil, sahipli sahipsiz tüm hayvanları kasten öldürenler cezalandırılmalı. Eğer hayvanın nesli tükenmiyorsa öldürmek bu kanuna göre meşru mu olacak?

“Yunus parklarının mevcut hâlini koruyacağız, mevcutlar kalacak, yeni bir hayvan yeri de tespit edilirse de 25 bin lira ceza.” diyorsunuz, idari para cezası. O yunuslar 500 bin, 1 milyon lira. İnsanlar, o işletmeciler o yunus parklarına yeni yunus kazandırmak için öder 25 bin lirayı, çok para değil ki, devam eder. O zaman o idari para cezasının da caydırıcı limitlerde olması gerekir. Halbuki komisyon aşamasında “hayvanların kullanıldığı sirkler tamamen kapatılmalı, yenileri açılmamalı ve yurt dışından sirklerin ülkeye girişi yasaklanmalı.” denilmişti. Yurt dışından sirklerin ülkeye girişi bu kanunda maalesef yasaklanmıyor.

Bu yasada iyi niyetle bir şeyler yapılmış ama bu yasa çok eksik ve yetersizdir. Hayvanlara yapılan kötü muamele ve cezaların etkisiz kalması nedeniyle toplum vicdanı bu yasa çıktığından beri aslında kanamaktadır ve yararlanmaktadır.

Kanun teklifinde, tehlike arz eden hayvanlarla ilgili “Bu hayvanları sahiplenmek, beslemek, barındırmak, izne tabi olacak.” denilmektedir. Takdir yetkisinin Bakanlığa verilmesi çok yanlış ve bu hayvanları dövuştürenlerin engellenmemesi, ticaretinin yasaklanmaması gibi konular da başlı başına anılan sorunlar. Geçici hayvan bakım evinde bulunan ve uygulamada dövuştürülen bu hayvanları tutan insanları engellemek gerektiğini de zaten hep beraber hemfikiriz. Türkiye’de ırk tespiti eğitimi veren Kinoloji Bölümünün üniversitelerimizde olmaması ırkların belirlenmesini sağlayamamaktadır.

II

YASA ÖNERİSİNİN ANAYASAL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hayvan Haklarına Yaklaşım Sorunu:

- Mevzuat, “hayvan onuru” kavramını içermeli ve hayvanlara yönelik muamelelerde bu kavramı dayanak almalıdır (Bkz. bu açıdan hayvanların onuruna saygı gösterilmesi yükümlülüğünü öngören İsviçre Hayvanları Koruma Federal Kanunu, m.3-a, m.4, m.10/2, m.11/4, m.12/1). Oysa kanun teklifi, bu kavramı kullanmayarak, kendisini, hukuk sisteminin dar insan merkezci çerçevesine hapsetmektedir.

- Mevzuat, hayvanları “duygusal varlıklar” olarak tanımlamalıdır. Örneğin, Yeni Zelanda, 2015 yılında, 1999 tarihli Hayvan Hakları İyileştirme Yasası’nda yaptığı değişiklikle, hayvanları duygusal varlıklar olarak tanımlamıştır. Fransa da, 2015 yılında, Medeni Kanun’da yaptığı değişiklikle, hayvanların duygusal varlıklar olduğunu kabul etmiştir (Fransız Medeni Kanunu, m.515/14). Oysa kanun teklifi, bu nitelemeyi kullanmayarak, kendisini, hukuk sisteminin dar insan merkezci çerçevesine hapsetmektedir.

- Mevzuat, “hayvan hakları”nı korumalıdır. Kanun teklifi, hayvan haklarını telaffuz etmemekte, hayvanları keyfî bir koruma nesnesi haline getirmektedir. Kanunun aşağıda teşhir edilen ayrımcı kapsamı ve bazı hayvanlara karşı işlenen suçlar açısından öngördüğü muhakeme şartı, kanun teklifiyle hayvanlar açısından getirilen dışsal korumanın göreceliliğini teyit etmektedir.

Kanun teklifi, bu kavramı kullanmayarak, kendisini, hukuk sisteminin dar insan merkezci çerçevesine hapsetmektedir.

Eşitlik Sorunu:

Hayvan haklarını ve hayvan onurunu ismen zikretmek suretiyle korumayan kanun teklifi, ev hayvanlarıyla yaban hayvanları ve av hayvanlarına yönelik yaklaşım farklılığı sebebiyle de ayrımcı bir metindir. Oysa, 5199 sayılı Kanun'un 4. maddesinin a bendine göre, "Bütün hayvanlar eşit doğar ve bu Kanun hükümleri çerçevesinde yaşama hakkına sahiptir". Kanun teklifinin o şekilde nitelemekten imtina etmesine karşın, duygusal varlıklar olan hayvanların korunmasının, ev hayvanlığı ve evcillik ölçütleriyle sınırlı olarak tanımlanmaması gerekir. Çelişki o kadar açıktır ki, teklifin 11. maddesi uyarınca; ev hayvanını ve evcil hayvanı öldürmek ve onlara işkence yapmak suç olurken, ev hayvanı ve evcil hayvan dışındaki hayvanlarla yalnızca cinsel ilişkide bulunmak suç oluşturmaktadır. Bir başka deyişle; önerilen kanun uyarınca, ev hayvanları ve evcil hayvanlar dışındaki hayvanlar suç oluşmadan öldürülebilmekte ve eziyete tabi kılınabilmekte ancak kendilerine tecavüz edilememektedir!

Kanun teklifi, hayvanların korunmasına ilişkin olarak 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu bünyesinde hiçbir doğrudan değişiklik ve iyileştirme öngörmediği gibi; su canlılarının korunması ve avlanma koşullarıyla ilgili hiçbir koruyucu tedbir ve iyileştirme öngörmemektedir.

Buna karşın, İsviçre Hayvanları Koruma Federal Kanunu'nun "uygulanma alanı" başlıklı m.2/1'ine göre:

"İşbu Kanun, omurgalılara uygulanır. Federal Konsey, Kanun'un hangi omurgalılara hangi ölçüde uygulandığını belirler. Konsey, bu açıdan, omurgalılarının duygusal kapasiteleri üzerine olan bilimsel araştırma sonuçlarını esas alır".

İsviçre mevzuatı, burada eleştiri konusu yapılan kanun teklifine göre, objektif olarak tespit edilebilen ve çok daha geniş bir uygulanma alanını işaret eden bir ölçütü kullanmaktadır.

Anayasal Güvence Sorunu:

- 1982 Anayasası, "hayvancılık" ve "hayvansal" gibi türev kavramları zikrederek, hayvana yönelik olarak insan merkezci ve araçsal bir bakış açısı benimsemekte; bizatihi "hayvan" kavramını kullanmamaktadır. Anayasa'nın lafzının hayvana ilişkin bu türevsel terminolojisi,

Anayasa'nın hayvanı başlı başına bir değer olarak ele almadığını göstermektedir. Bu muhalefet şerhi vesilesiyle altı çizilmelidir ki; hayvanların korunmasına ilişkin olarak anayasal düzeyde güvenceler sağlanmalıdır (bu anlamda, bkz. örneğin İsviçre Anayasası, m.80, m.84/1, m.104/3-b, m.120/2). Buna karşın; Anayasa'nın çevre hakkını düzenleyen 56. maddesinin koruma altına aldığı ve flora, fauna ve homo sapiens üçlüsü arasındaki ilişki ve birlikteliğe dayanan ekolojik dengenin, hayvanların yaşam hakkını kapsamına alır bir şekilde yorumlanma gereğinin de altı çizilmelidir. Anayasa'nın 56. maddesi, hukuk düzeninde hayvanın hak sahibi özne olarak kabulü için zımni bir temel olarak da okunabilir. Bu anlamda; Anayasa'nın 43. maddesinin belkemiği olan “**kamu yararı**” kavramının da, hayvan haklarının korunması açısından destek norm olarak anılabileceği de ifade edilmelidir.

III

MADDELERİN DEĞERLENDİRMESİ

1.madde

Bu maddede hayvan sahibi olmak isteyenlere eğitim ve sertifikasyon işlemlerinin Bakanlığa bağlı Hayvancılık Genel Müdürlüğü ve Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünden eş imza ile izin alınmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Burada hangi birim tarafından net bir şekilde izin verileceği net değildir, bunun düzeltilmesi gerekir.

2.madde .

Hayvan popülasyonundaki artışı kontrol etmek için kısırlaştırma çok önemlidir. Ancak yasa teklifinde 25 bin nüfusun üzerindeki yerleşim merkezlerinde kısırlaştırma yapılacaktır denilmektedir. Belli ki belediyelerin ve kamunun bu işi yapamayacağı çok net. Bir taraftan 25 bin nüfus baskısı ve 25 bin üstündeki özellikle 70 binden sonrakilerin nüfus dört buçuk yılda ancak 1 merkezin yapılması ve kırsal kesime aslında hiçbir şeyin yapılmaması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla burada sivil toplum örgütleriyle bir çalışma yürütülebilir. Ancak yasa teklifinde bu duruma hiç değinilmemiştir.

Madde 3:

Teklif maddesi, 5199 sayılı Kanun'un 5. maddesinin 4. fıkrasını değiştirmiştir. Buna göre, (yürürlükteki düzenlemeye de koşut şekilde) ev hayvanı ve kontrollü hayvanları bulundurma ve sahiplenme şartları

ve sahiplenilerek bakılan hayvanların çevreye verecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirler, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir. Ancak, bu hususların yürütmenin değerlendirilmesine bırakılması, uygun değildir ve özellikle sokak hayvanlarının sahiplenilmesi ve hayatlarının idamesinin sağlanması yönünde çaba gösteren sivil toplumun faaliyetleri açısından tehlikeli bir belirsizlik yaratmaktadır. Örneğin, çıkarılacak yönetmelikle evde bakılabilecek hayvan sayısına bir sınırlama getirilmesi ve çok sayıda hayvanla ilgilenen cefakâr hayvanseverlerin gayretlerinin engellenmesi, sokak hayvanlarının yaşam ve iyi bir hayat haklarının sistematik ihlallerine yol açacaktır.

4.madde

Petshoplarda canlı hayvan satışı yasaklanmasına yönelik düzenleme tamamen göstermeliktir. Sunulan yasa teklifi ile son derece kötü koşullarda ve acımasızca üretilen hayvanların sadece teşhir edilmesi yasaklanmış ve üretim çiftliğinde hayvan üretim ve satışına bir yasak getirilmemektedir.

5.madde

Öncelikle yasaklı veya tehlike arz eden köpek denilmek suretiyle dahi toplumda bu cins hayvanlara karşı bir önyargı oluşturulmaktadır. Bununla ilgili getirilen düzenlemelerin de konunun uzmanı veteriner veya davranış bilimcilerin komisyon raporunda da yer alan önerilerinin aksine düzenleme yapılmıştır. Tehlikeli ırk, tehlikeli hayvan yoktur. Tehlikeli sahip vardır. Söz konusu yasayla düzenlenmesi gereken; suç teşkil eden fiilinin gerçekleşmesi halinde hayvanı silah olarak kullanan sahibin sorumlu tutulmasıdır.

9. madde

Kamu kurum ve kuruluşlarının “doğal yaşam parkı kurabileceği” ibaresi eklenen yasa maddesiyle asıl yaşam alanı olan doğup, büyüdüğü, beslendiği ve yaşadığı alanlardan uzaklaştırılarak, yaşamını sürdüremeyeceği, ıssız ve ücra alanlara atılmalarının önü açılmaktadır.

Madde 10:

Teklifin 10. maddesi, 5199 sayılı Kanun’un 28. maddesini değiştirmekte ve öngörülen h bendi uyarınca, 5199 sayılı Kanun’un 12. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasına aykırılıklar, idari para cezasıyla cezalandırılmaktadır. Sırasıyla 2100 ve 5250 TL olan söz konusu cezalar düşüktür ve caydırıcı olmaya yetmeyecektir.

5199 sayılı Kanun’un “Hayvanların kesimi” başlıklı 12. maddesi şöyledir: “Hayvanların kesilmesi; dini kuralların gerektirdiği özel koşullar dikkate alınarak hayvanı korkutmadan, ürkütmeden, en az acı verecek şekilde, hijyenik kurallara uyularak ve usulüne uygun olarak bir anda yapılır. Hayvanların kesiminin ehliyetli kişilerce yapılması sağlanır.

Dini amaçla kurban kesmek isteyenlerin kurbanlarını dini hükümlere, sağlık şartlarına, çevre temizliğine uygun olarak, hayvana en az acı verecek şekilde bir anda kesimi, kesim yerleri, ehliyetli kesim yapacak kişiler ve ilgili diğer hususlar Bakanlık, kurum ve kuruluşların görüşü alınarak, Diyanet İşleri Başkanlığının bağlı olduğu Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir”.

Kanun teklifi, hayvan kesimini dini esaslara göre yapılandırır ve öngördüğü hayvan koruyucu koşulları soyut olarak belirleyip, -örneğin ön bayıltma yükümlülüğü gibi- hiçbir somut yükümlülük ve kural içermeyen söz konusu 12. maddeye ilişkin olarak herhangi bir iyileştirme getirmemektedir. Buna karşın, örneğin İsviçre Hayvanları Koruma Federal Kanunu madde 27, memeli hayvanların ancak önce bayıltılmaları koşuluyla kesilebileceklerini öngörmektedir. Aynı madde, Federal Konsey’in, başka hayvanların kesilmesi için de bayıltma koşulunu getirebileceğini öngörmektedir. Duygusal varlıklar olan ve insanlar doysun diye hayatlarına son verilen hayvanların, kesilmelerinin öncesinde bayıltılmaları koşulunun kanuna dahil edilmesi gerekir. Hayvanların yenebileceğini kabul etmek; onları, suçları açıkken, korku ve acı içerisinde öldürmeyi haklı kılmaz.

Madde 11:

5199 sayılı Kanun’a eklenen 28/A maddesi uyarınca; nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldüren kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası, bir hayvan neslini yok eden kişi beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Öngörülen cezalar, ölçüsüz şekilde düşüktürler: Bir hayvanın neslini tehdit etmek ve yok etmek, ekoloji ve biyolojik çeşitlilik açısından son derece ağır fiillerdir. Bu suçların, çok daha ağır cezalarla cezalandırılmaları gerekir.

Maddenin devamında; hapis cezası, yalnızca ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişiye ilişkin olarak belirlenmiştir. Eğer korunan değer bizzat hayvanın canıysa, maddede ev hayvanı ve (geniş anlamda anlaşılrsa da) evcil hayvanla, diğer hayvanlar arasında yapılan ayırımı hiçbir meşru temeli yoktur. Madde; (hayvan kesimi istisnası dışında da) bazı hayvan kategorilerini dolaylı olarak ölüme müstahak addeden kapsamıyla, ayrımcıdır. Ev hayvanı ve evcil hayvana ilişkin uygulanabilirlik sınırının maddeden kaldırılması gerekir (not: Bu durumda, mevzuatta avcılığa izin veren hükümlerin de ilga olmaları gerekecektir).

Maddede; 14. maddenin 1. fıkrasının (m) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davranmak suretiyle bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişinin altı aydan üç yıla kadar hapis ceza ile cezalandırılacağı belirtilmektedir. Burada da; işkence yasağının, tüm hayvanlara doğru genişletilmemesi, ayrımcıdır ve kabul edilemezdir. O kadar ki, hukuk düzeninde sınırlı bir avcılık rejimi kabul edildiği zaman dahi, bu, herhangi bir hayvana eziyet edilebilmesini içermez.

Bir başka deyişle, avcılığın sınırlı bir hak olarak düzenlediği koşullarda dahi, hayvana kötü muamelenin hiçbir meşru gerekçesi olamaz. Fıkra düzeltilmeli ve mevzuat, hayvanları eziyete karşı eşit şekilde korumalıdır. Örneğin, İsviçre Hayvanları Koruma Federal Kanunu madde 26, hayvanlara yönelik suçları tanımlarken, ev hayvanı ve evcil hayvan ölçütlerini kullanmamaktadır.

Madde 11'in uygulama alanına ilişkin bu çelişki öylesine barizdir ki; düzenlemeye göre, ev hayvanını ve evcil hayvanı öldürmek ve onlara işkence yapmak suç olurken, ev hayvanı ve evcil hayvan dışındaki hayvanlarla yalnızca cinsel ilişkide bulunmak, suç oluşturmaktadır. Bir başka deyişle; önerilen kanun uyarınca, ev hayvanları ve evcil hayvanlar dışındaki hayvanlar suç konusu olmadan öldürülebilmekte ancak kendilerine tecavüz edilememektedir!

Maddedeki suçların soruşturulmasına ilişkin olarak maddenin sondan birinci fıkrasında öngörülen yazılı başvuru ve şikayet şartları, hayvanları koruma amacını sağlamaya elverişli değildir. Bu koşullar, hayvanların tabi olacakları koruma seviyesini keyfi kararlara tabi kılmakta ve hayvanlara yönelik bazı fiillerin suça çevrilmesiyle hedeflenen amacın gerçekleşmesini engellemektedir. Kanun teklifi; kaşıkla verdiği, kepeyle geri almaktadır. Bu açıdan, düzenlemede bu yönde bir muhakeme şartı öngörülmemelidir.

Öte yandan; maddenin, birbirinden farklı suç tiplerini beraberce düzenlemesi de isabetsiz olmuştur. Maddedeki farklı suçların, ulaşılabilirlik ve caydırıcılık açılarından, ayrı ayrı düzenlenmeleri isabetli olacaktır.

Madde 12:

5199 sayılı Kanun'a eklenen "Belediyelerin sorumluluğu" başlıklı ek madde 1'in ilk fıkrasına göre; "Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler, sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurar". Buna karşın; dağınık şekilde kurulan ve yönetilen bakımevleri yerine, bakımevlerinin her ilde tek merkezden yönetileceği bir hukuki rejime geçmek, bakım-kısırlaştırma-aşılama faaliyetlerine ilişkin asgari bir standardın oluşturulabilmesi açısından tercihe şayandır.

Ek madde 1'in ikinci fıkrasına göre, "Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır". "Alındıkları ortam" ibaresi daha net şekilde tanımlanmalı ve sokak hayvanlarının alındıkları sokak ya da alanlara bırakılmaları gereği netleştirilmelidir. Uygulamada, (tabiatları icabı ormanda yaşamayan) hayvanların, bakımlarının sonrasında, önceki ortamlarına bırakılmak yerine, yemek bulmaları imkansız olan

ormanlık alanlara terk edilebildikleri bilinmektedir. Söz konusu ikinci fıkraya, hayvanların, alındıkları ortama bırakılmalarına ilişkin olarak kendi sağlıklarıyla ilgili somut ve kesin bir engel olması halinde; hayatlarını idame ettirebilecekleri, beslenme ve güvenliklerini sağlayabilecekleri muadil bir ortama bırakılacaklarına ve (doğal alanları olmayan) ormanlara ve ıssız alanlara bırakılmalarının yasaklanmasına ilişkin eklemeler yapılmalıdır.

Ek madde 1'in son cümlesine göre; Bakanlığın, düzenlemede söz konusu edilen köpeklerin kısırlaştırılmasına "her türlü yardımda" bulunacağı hükme bağlanmıştır. Ancak "her türlü yardım" ibaresi son derece belirsizdir ve yapılacak yardımın kapsamının kanun düzeyinde somutlaştırılması gerekir.

Maddeye; hayvan barınaklarına ziyaretçi alınmasının yasaklanamayacağına ilişkin bir ekleme yapılmalıdır.

SONUÇ

Kamuoyunda büyük bir beklenti oluşturan bu yasa teklifi maalesef ciddi bir yenilik getirmemekte, sadece 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununda birtakım değişikliklerin yapılmasından öte gidememektedir. Halbuki her canlının yaşam hakkı, barınma hakkı ve beslenme hakkı vardır. Can dostlarımızın da bu haklarının yasal güvence altına alınması gerekir. Hayvanlara karşı işlenen her türlü şiddet, istismar, taciz, tecavüz suçlarının para cezasına çevrilemeyecek bir sınırdan olması gerekmektedir. Hayvanlara yapılacak kötü muamelelerde çeşitli tecavüz vesaire gibi suçlarda hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını sağlamayacak bir ceza öngörülmelidir.

Orhan Sarıbal
Bursa

Okan Gaytancıoğlu
Edirne

Ayhan Barut
Adana

İlhami Özcan Aygun
Tekirdağ

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM Başkanlığı tarafından 2/3727 esas numaralı “Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” esas komisyon olarak Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna havale edilmiştir. Söz konusu teklife ilişkin, Halkların Demokratik Partisi, Tarım Komisyonu üyeleri adına muhalefet şerhimiz aşağıdaki gibidir.

Aşağıdaki şerhin kaleme alınışı, günlerce süren özverili çalışmaya rağmen, AKP’nin “hızlı yasa yapma tekniğine” kurban edilmiş, meclis çalışmalarının ve yasama kalitesizliğinin bir örneğidir. Çok daha uzun ve kapsamlı yazılabilecek olan bu şerh AKP’nin iç tüzüğü ihlal eden tutumu ve yüksek zaman baskısı sebebiyle birkaç saat içinde kaleme alınmıştır. Bu yönüyle bu şerh yasanın yalnızca içeriğine değil, aynı zamanda tüm komisyon ve genel kurul aşamalarına düşülmüş bir şerhtir. Eksikliklerimizden dolayı tüm hayvanların ve hayvan dostlarının affına sığınırız.

Ekosisteme ilişkin yapacağımız bütün tartışmalar, bu arada hayvan hakları da dahil, temelde insan türü olarak ekosistemde kendimizi nerede konumlandığımız tartışmasıdır. İnsan merkezci bir dünya tasavvuruna mı sahibiz, insanı canlıların en tepesinde gören, diğer canlıların tümünün insana fayda sağlaması için var olduğunu savunan egosantrik bir anlayışa mı sahibiz? Yoksa diğer canlıların da en az insan kadar dünyada hak sahibi olduğunu savunan, ekosistemi bir bütün olarak gören ve ekosistemdeki tüm canlıların hakkına hukukuna riayet etmeye çalışan ekosantrik bir dünya görüşüne mi sahibiz. Bu iki yaklaşım arasında 180 derece aç farkının olduğu tartışma götürmez bir gerçekliktir.

Bu görüşlerden ilki dünyayı yaşanmaz hale getirmiş durumdadır. Özellikle 1800’lerden itibaren giderek artan fosil yakıtlar, karbon salınımının hızla artması, lastik tekerli araçların üretilmeye başlanması, giderek artan madencilik faaliyetleri, doğal varlıkların bir avuç sermayedar tarafından yağmalanması, yoksul ülkelerin kaynaklarının emperyalist devletlerce sömürülmesi, denizlerin, havanın ve toprağın kirlenmesi yaşlı dünyamızda geri dönüşü imkansız yaralar açmıştır. Kapitalizm dünyanın tüm varlıklarını kaynak olarak görmüş, üzerinden kar elde etmek adına bu varlıkları dünyadan artan bir hızla sökül almıştır. Dünyanın şimdi bulunan haline bakıp da hayıflanırken esasen aynada gördüğümüz kendi suretimizden başkası değildir.

1500’lü yıllardan bu yana dünyada, 780’den fazla hayvan türü, insanın var olduğu zamandan bugüne kadar da bütün hayvanların % 83’ü insan sebebiyle yok olmuştur. İnsanın yok ediciliğini

bir kenara koysak dahi dünyanın kendisini onarması için 5 ila 7 milyon yıl arasında bir zamana ihtiyaç vardır.

Meseleye bu zaviyeden baktığımızda, ezme ezilme ilişkisinin olmadığı, hem kendi türü ile hem de tüm ekosistemle demokratik ilişki içinde, ekolojik bir toplumda yaşamının, insanlığın önünde bir tercih değil, bir zorunluluk olduğu kolayca söylenebilir.

Ancak ne yazık ki kanun teklifi sahipleri, getirmiş oldukları teklifle kendi tercihlerini olanca açıklığıyla gözler önüne sermektedir. Teklif tam anlamıyla insan merkezli dünya anlayışının tezahürüdür. Bu kanun teklifi, getirenlerin hem hayvan dostlarımızla haklar temelinde ve demokratik bir ilişki kurma niyetlerinin olmadığını göstermiş hem de 2019 tarihli araştırma komisyonu raporunu dikkate almadığı için, komisyon aşamasında neredeyse esasa dair tek bir virgülün değiştirilmesine dahi izin verilmediği için muhalefetle de demokratik bir ilişkiden yana olmadığını kanıtlamıştır. Ayrıca şerh yazımının birkaç saate sıkıştırılması da kalitesiz yasama çalışmalarının nedenine somut bir örnektir.

Oysa 20/2/2019 tarihinde kurulan Hayvan haklarının korunması ile hayvanlara eziyet ve kötü muamelenin önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi Meclis Araştırma Komisyonunun yayınladığı rapor hayvan hakları savunucuları başta tüm kesimleri memnun etmişti. Raporu oluşturan 50 madde önemli ölçüde mutabakatla belirlenmişti. Doğal olarak da kanun tasarısı bu maddelere bağlı olarak kaleme alınacaktı. Ancak raporun genel kurul aşamasında, rapor hakkında bu kadar geniş bir mutabakatın olması ve iktidarın da bu mutabakatın içinde yer alması, rapor doğrultusunda bir kanun teklifinin çıkmayacağını göstergesi olduğuna ilişkin değerlendirmemiz bugün üzülererek söylüyoruz ki haklı çıktı. Meclisin iradesinin hiçe sayılmasına, kendini meclis iradesinin daha üstünde görenlerin varlığına bundan daha güzel örnek sanırız verilemez. Bu durum üzerine ciltler dolusu kitaplar yazılabilecek bir demokrasi sorunudur hiç kuşkusuz.

Çıkan rapor doğrultusunda, hayvanların yaşam haklarını koruyacak ve güvence altına alacak bir yasanın hazırlanması beklenirken, kimi konularda 2004 yılında yürürlüğe giren Hayvanları Koruma Kanunu'ndan dahi daha geri yanları olan bir tasarı komisyondan geçmiştir. Komisyon aşamasında ne muhalefet ne de hayvan hakları savunucuları metin üzerinde değişiklik yaptırabilmiş, tasarı jet hızıyla gelmiş, virgüline dokundurulmadan komisyondan geçmiş ve üzerinden 24 saat dahi geçmeden genel kurula indirilmiştir.

Bugün birçok yurttaşın ve hayvan hakları savunucularının yıllardır Meclisten geçmesi için mücadele ettiği yasa, ileri ve kapsamlı olması gerekirken toplumda derin bir hayal kırıklığına sebep olmuştur.

Üzerinde mutabakat olmasına karşın yasa tasarısı “Hayvan hakları” adıyla değil yine “hayvanları koruma” adıyla getirilmiştir. Arada söylemsel bir fark yoktur sadece, ikisi arasındaki fark hayvanları canlı, duyguları olan, düşünceleri olan, hisseden bir varlık olarak tanımlamakla, onu bir mal olarak tanımlamak arasında var olan farktır esasında.

Tasarı bir yandan hayvanı mal olarak değil duyguları olan bir canlı olarak görmekle övünürken örneğin pet shoplara ilişkin düzenleme ile aksini kanıtlamaktadır. Pet shoplarda bulundurulması yasaklanan hayvanlar, başka yerlerde tutulacak, meraklısı ise katalogdan beğendiği hayvanın siparişini verebilecektir. Burada eskiye oranla herhangi bir iyileşmeden bahsedilemez. Türü tükenmekte olan hayvanların öldürülmesine ağır ceza öngören tasarı, av sporu adı altında neredeyse türü tükenmekte olan ve korunması gerek hayvanları öldürmeye cevaz veren Merkez av komisyonu hakkında tek bir söz dahi söyleyememektedir.

Tasarıda hayvanlara şiddet Ceza Kanunu kapsamına alınmıştır, yazılı ve görsel medya bunu çok büyük bir atılım olarak lanse edilmiştir ancak işin tuhaf tarafı bu cezaların hapisle sonuçlanması mümkün değildir. Ceza alt sınırları düşük olduğu için para cezasına çevrilecektir, hükmün açıklanması geri bırakılacaktır, böylece suçlu, adeta cezasızlık politikasıyla ödüllendirilmiş olacaktır.

Kanun teklifinde; getirilen hapis cezalarının alt sınırları, bir hayvan neslini yok etme hariç üç ay ile bir sene arasında değişmekte, suç olarak tanımlanan fiillere ilişkin soruşturma açılmasının, suçüstü hâlleri hariç, Tarım ve Orman Bakanlığı ve hayvan sahibinin şikayetine bağlı olacağı belirtilmektedir. Bu durumda fiilin mahkemeye yansması da büyük bir problem olacaktır.

Kanun teklifine hapis cezası yazmaktan ziyade bunun uygulanabilirliğini güvence altına almak gerekmektedir. Üç ay, altı ay, bir yıl ya da iki yıl hapis cezası alan bir fail cezaevine girmeyecek ve bu nedenle gerçek anlamda caydırıcı bir yaptırıma maruz kalmayacaktır. Uygulamada yaptırımı etkisiz bırakacak bu problemin alt sınırı yüksek tutmak gibi basit bir çözümü varken bunun yapılmaması, göstermelik bir düzenlemenin amaçlandığını kanıtlamaktadır.

Ayrıca tasarıda “hayvanla cinsel ilişki” ifadesi kullanılmaktadır. İlişki kavramı iki taraflılığını ifade eden bir kavramdır. Hayvanlarla cinsel ilişki olmaz olsa olsa söz konusu fiil “cinsel saldırı” olabilir.

Suçüstü hâli olsun ya da olmasın hayvana karşı işlenen suçlarda genel soruşturma hükümleri uygulanmalı ve Savcılık resen ya da gerçek-tüzel herhangi bir kişinin ihbarı üzerine harekete geçebilmelidir. Bu şekilde bir muhakeme şartı anayasal ihbar ve şikâyet hakkına aykırılık teşkil etmekte ve teknik bir alan olan soruşturma görevinin Savcılık dışında aracı bir kuruma verilmesi temel ceza hukuku prensipleriyle bağdaşmamaktadır.

Ayrıca; hâlihazırda hayvana yönelik fiillerde idari yaptırım uygulamakla görevli kurum olmasına rağmen bu görevini doğru düzgün yerine getirmeyen Tarım ve Orman Bakanlığının ihbar-şikâyet sürecinde aracı kurum olarak da görevini layıkıyla yerine getirmeyeceği, keyfi ve kötü niyetli sonuçlar ortaya çıkacağı aşikârdır.

Hayvanları korumakla görevli kişilerin bu suçları işlemesi durumunda ceza yarı oranında artırılmasına karşın, bu artırımın hayvanların bakım ve gözetim yükümlülüğü ile görevlendirilmiş kişilerce işlenmesi halinde geçerli olması, sadece bakımevlerindeki görevlileri kapsamakta, oysaki onlara hayvanları zehirlemesi veya şehir dışına atması için emir veren belediye başkan ve yardımcılarında da bir yaptırım söz konusu olmamaktadır.

Kanun teklifinde; ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulmayacağı ancak buralarda Bakanlıkça izin verilen ev hayvanı üretim yerlerindeki kedi ve köpeklerin satışının yapılabilmesi hükmü yer almaktadır.

Pet shoplarda hayvanların fiziken bulundurulup satılması yasaklanıyor olsa da katalogla satışa izin verilmektedir. Böylece hayvanlar buldukları kötü koşullardan kurtarıldığı iddia ediliyor. Ama bunun meselenin küçük bir kısmı olduğu unutuluyor. Katalogdan satışı bekleyen hayvanların “depolandığı” yerlerde de hayvanlar aynı çileyi belki de daha fazlasını çekecek, tek farkla ki toplum onları her gün gittiği AVM’lerde görmemiş olacak. Dolayısıyla bu hayvanların üretimi ve ticareti devam edecek, “modası geçen” her metanın sokağa atılması gibi ne yazık ki büyük kısmı sokaklara terkedilecek bu da şu anda dahi başa çıkılması olanaksız olan sokak hayvanı popülasyonunu daha da arttıracak. Oysa 10 yıl boyunca evcil hayvan üretim ve satışının durdurulması hayvan sahiplenmek isteyenlerin de sokaktan, barınaktan sahiplenmeye teşvik edilmesi gerekmektedir. Kanunda lafzi olarak hayvanın mal statüsünden çıkarıldığı iddia edilse de, kanunda ruhi olarak hayvanların “mal” olduğu buradan da görülmektedir.

Ev hayvanı satış yeri, üretim yeri ya da adı her ne olursa olsun herhangi bir yerde hayvan satışı tamamen yasaklanmalıdır. Sokak hayvanı popülasyonunun kontrol altına alınması amacının gerçekleştirilmesi için, hayvan terk etmeye getirilen yaptırıma ek olarak, hayvan satışının tamamen yasaklanması ve sokaktan yuvalandırmanın desteklenmesi gerekmektedir.

Kanun teklifinde; “tehlike arz eden hayvan” tanımı korunmakta, hangi hayvanların tehlike arz ettiğini belirleme yetkisi Bakanlığa verilmekte ve yasak fiillere “beslemek, barındırmak” ibareleri de eklenmektedir.

Hiçbir köpek “tehlikeli, yasaklı” gibi ifadelerle tanımlanmamalıdır. Köpeklerin hangilerinin tehlikeli kabul edileceğini belirleme yetkisi, çok geniş ve kötüye kullanılmaya müsait bir takdir yetkisidir. Böyle bir konuda hiçbir kurum kanunla sınırlanmamış bir yetkiye sahip olmamalıdır.

Bu konuda yapılacak düzenleme, bu hayvanları dövdüştürenlerin onlara erişimini, ticaretini, üretimini yapmalarını engellemeye odaklanmalı, herhangi bir süre sınırı olmadan korumak amacıyla evine alan iyi niyetli insanlara engel olunmamalıdır. Barındırması, beslemesi, sahiplendirilmesi yasak olan bu hayvanları belediyeler ne yapacak sorusu da yanıt beklemektedir. Aslında böylece barınaklarında tutulan yasaklı ırk kapsamındaki hayvanların öldürülmesinin önünün açılmaktadır.

Kanun teklifinde; hayvanat bahçesiyle ilgili maddeye “doğal yaşam parkı” şeklinde bir tanım eklenmektedir.

Hayvanların hayvanat bahçesi adı altındaki kurtarılması ve hayvanat bahçelerinin kapatılması esas olmalıyken, doğal yaşam parkı adı altında yeni bir esaret alanı tanımlanmaktadır. Ayrıca bahsi geçen doğal yaşam parkının hangi hayvanlar için hangi amaçla hangi kurum tarafından kurulabileceği tasarıda tariflenmemiştir. Dolayısıyla bu tarifin yapılmamış olması, keyfi ve kötü niyetli uygulamalara yol açacaktır. Hayvan hakları savunucularının 2004 tarihli yasanın 6. Maddesi konusundaki hassasiyetleri bilinmektedir. Yani yaşam alanından alınan sokak hayvanı, gerekli iyileştirmeleri, aşılamaları, kısırlaştırmaları yapıldıktan sonra alındığı yaşam alanına bırakılması zorunludur. İlgili maddenin muğlak taraflarının olması, acaba sokakta popülasyonu artan hayvanlar için kent dışında yeni toplama alanları mı kuruluyor? Sorusunu haklı olarak sordurmaktadır.

Kanun teklifinde; kara ve su sirklerinin yenilerinin kurulması yasaklanmış, mevcutların kapasite artırımına gitmeden faaliyetlerine devam edebilecekleri belirtilmiştir.

Kara ve su sirklerinin yenilerinin kurulmasının yasaklanması olumludur ama mevcutların da bir ticari işletme olarak varlıklarını sürdürmemesi, bu alanların hayvanlar için rehabilitasyon

merkezlerine dönüştürülmesi gerekmektedir. Çünkü bu işletmelerin varlıklarını sürdürmesi denetimsizlikten dolayı suistimale yol açacaktır. Yasaya aykırı davrananlara 25 bin TL ceza verilmesi öngörülmüştür. Milyonlarca liraya mal olan ve çok yüksek kârlar elde eden yunus parklarına bu miktarda cezayla yaptırım uygulamaya çalışmanın gerçekliği yoktur.

Kanun teklifinde “yerel yönetimlerin, gönüllü kuruluşlarla işbirliği içerisinde, sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması için hayvan bakımevleri kurarak onların bakımlarını ve tedavilerini sağlar ve eğitim çalışmaları yapar. Ayrıca Yerel yönetimler, ilgili karar organının uygun görmesi halinde hayvan hastanesi kurar.”denilmektedir. Esasen genel siyasette yerelleşme değil merkezleşme politikalarını savunan, örneğin çok sayıda belediyemize kayyum atayan iktidarın belediyelere bu yetkiyi tanınması açıklanmaya muhtaçtır. Ancak asıl konu mevcut yasada hastane kurma mecburiyeti, tasarıda belediyeler isterse hastane kurar şekline indirgenmiştir. Dolayısıyla bu zamana dek mevzuata uymayan belediyeler böylece ödüllendirilmiş olmaktadır.

Yine 24. madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür denilmektedir. Ancak ülkemizde 1200 belediyenin bakımevi olmadığı bilinmektedir. Kurmalarını için de bu belediyelere 4,5 yıla kadar süre verilmektedir. Yıllardan beri bu yükümlülüklerini yerine getirmeyen belediyeler bu açıdan ödüllendirilmektedir.

Tasarıda geçici kısırlaştırma ünitelerinden bahsedilmektedir. Bu üniteler tüm hayvanseverlerin ısrarla karşı çıktığı ve tam bir ölüm makinası olan katliamcı mobil kısırlaştırma yerine geçirilmektedir. Herhangi bir yasal dayanağı olmayan ve mobil kısırlaştırma ünitelerinin mirası üzerine kurulduğu anlaşılan kısırlaştırma üniteleri hayvanların katline zemin hazırlamaktadır.

Tasarıda hayvan deneyleri tamamen yasaklanmamaktadır, yetkisi olmadığı halde hayvan deneyi yapan kişilere para cezası getirilmektedir. Canlı hayvan deneyleri kesin olarak yasaklanmalıdır. Sokak hayvanlarının 2014 yılından beri deneylerde kullanılıyor olmasını engelleyici hiçbir girişim tasarıda yer bulamamıştır. Oysa yasaya mutlaka “sahipli/sahipsiz kedi-köpekler üzerinde klinik çalışmalar, bilimsel çalışmalar dahil hiçbir şart ve gerekçe ile deneysel çalışma yapılamaz.” Şeklinde bir madde konulmalıdır.

Folklorik sebeple de olsa her tür hayvan dövüşleri yasaklanmalıdır.

Hayvanın acı çekmeden kesilmesi/öldürülmesi için; ya bilincin derhal kaybına ve ölüme neden olacak veya derin bir genel anestezi uygulaması ile başlayıp, kesin ve net bir ölüme neden olacak şekilde sonuçlandırılacak bir yöntem seçilmesi esas alınmalıdır.

Tasarıda yer verilmemiş olan bir başka konu da Çevre ihtisas mahkemeleridir. Çevre ihtisas mahkemeleri bir uzmanlık mahkemesi olarak kurulmalıdır.

Kara avcılığı katilliktir ve avcılık sportif ya da turizm amaçlı her biçimiyle yasaklanmalıdır.

Faytonlar ve at yarışları kaldırılmalıdır.

Kuşların ölümüne sebep olan havai fişek kullanımı yasaklanmalıdır.

Rıdvan Turan

Mersin

Nusrettin Maçın

Şanlıurfa

MUHALEFET ŞERHİ

Hayvanları Koruma Kanunu İle Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne ilişkin muhalefet şerhimiz ektedir.

Teklifin Görüşülme Usulüne İlişkin Değerlendirme

TBMM Başkanlığına ulaşan kanun tekliflerinin konusu ve kapsamına göre esas ve tali komisyonlara havalesi TBMM İçtüzüğü'nün 23.Maddesi uyarınca gerçekleştirilmektedir. Tali komisyonlar, işin kendilerini ilgilendiren yönü veya maddeleri üzerine görüş bildiren komisyonlardır. Uygulamada iktidarın acele kanunlaştırma iradesi nedeniyle bu komisyonların devre dışı bırakıldığı, kendilerine tali olarak havale edilen teklifi görüşmeyeceklerine dair bir yazı alınarak sadece Esas komisyonlarda görüşülmek suretiyle kanunlaştırma sürecinin tamamlandığı görülmektedir. Bu durum önemli pek çok konunun ilgili ihtisas komisyonlarında görüşülmesinin önüne geçmekte, yasama faaliyetinin kalitesini son derece düşürmektedir.

TBMM İçtüzüğü'nün 26. Maddesi zorunluluk olmadıkça komisyon toplantısı için çağrının en az iki gün önceden yapılacağını, 36. Maddesi ise Komisyonlara havale edilen işlerin görüşülmesine, havale tarihinden itibaren kırksekiz saat sonra başlanabileceği düzenlemesini içermektedir. Başkanlıkça bu süreler amacına uygun kullanılmamaktadır. Sözelimi Cuma akşamüzeri Komisyona havale edilen bir teklif Komisyonca Çarşamba gündeme alınmaktadır. Özellikle madde sayısı fazla, kapsamlı tekliflerin bu kadar kısa sürede milletvekillerince sağlıklı bir inceleme yapılmasını imkansız hale getirmektedir. Bu nedenle kanun tekliflerinin milletvekillerince incelenmesi için gerekli sürenin tanınması sağlanmalıdır.

Teklifin Tümü Üzerine Değerlendirme

Devletler, gelecekteki dünya ve o dünyada yaşayan nesiller için yaşamın içinde var olan her bir canlıyı korumak sorumluluğundadır.

Dünya toplumları doğada yaşayan tüm canlılara saygı gösterilmesi, canlıların kendilerine özgü kanuni düzenlemelerle hukuk tarafından güvence altına alınması ve tüm canlıların insanlar kadar yaşam hakkına sahip olduğu fikri yolunda önemli gelişmeler katetmiştir. Evrende yaşayan her bir canlının, insan ve insan olmayan tüm varlıkların zarar görmeme hakkı olduğu fikri, başta ülkemiz için bir ideal olmalı ve bu ideal tüm evrene ulaşacak bir sürece ulaştırılmalıdır.

Tüm canlıların yaşanabilir bir dünya istenci doğal yaşamın içinde karşılaştığımız bir gerçektir. Yaşayan bütün canlıların insan kadar dünyanın içinde yer edindiği ve bu canlıların insanlığın kendine tanıdığı temel haklara paralel yaşama hakkını elde etmesi gerektiği günümüz toplumlarında ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. İnsanlığın yükselen nüfusu ve toplumların yüksek derecede kentleşme eğilimi canlıların yaşam alanlarını kısıtlamış ve tarım toplumlarından sanayi toplumlarına geçiş insanlığın diğer canlılarla iletişimini sınırlandırmıştır. İnsanlığın kendi dışındaki her canlıya ne derece ihtiyaç duyduğu ise dünyamızın son dönemde karşı karşıya kaldığı iklim kriziyle kendini ispatlamaktadır.

Toplumların iklim kriziyle karşı karşıya kaldığı son dönemde doğaya saygının, canlılara karşı duyarlılığının artırılması yönünde devletlerin üstleneceği vizyon ve misyon gelecek nesillere emanet edeceğimiz dünyamız için büyük önem taşımaktadır. İnsanlık, çevre dostu politikalar, tüm canlıların yaşam hakkını güvence eden yasalar ve doğayı korumayı vaat eden planlamalar yapmayı acil görmelidir. Bu aciliyet ise devletlerin kanunlarla tüm canlıların yaşama hakkını güvence altına alacağı bir hukuk düzeniyle kendini var edebilir.

İYİ Parti olarak nitelikli bir iklim değişikliği politika paketini hayata geçirmeyi ve doğanın alarm verdiği iklim krizine karşı Paris İklim Anlaşması'nın derhal onaylanması gerektiğini bir kez daha önemle vurgulamayı gerekli görüyoruz. Buradan hareketle yaşamın bir parçası olan hayvanlara karşı sorumluluğumuzun da önemi ortaya çıkmaktadır. Gelecekteki insanlığa emanet edeceğimiz dünya en az o nesil kadar hayvanlarında refah yaşamını sağlayacak bir dünya olmalıdır. Yaşanabilir bir dünya tüm canlılar için neslin devamlılığı anlamı taşır ve bu husus şüphesiz hayvanların yaşamın içindeki varlıklarına dair yeni politikaları çeşitlendirmiştir.

İşte ülkemiz tamda bu noktada gelişmiş ülkelerin hayvanların haklarının güvence altına alındığı yasal düzenlemelerde geç kalınmış bir tasarıyla parlamentomuz çatısı altında bir kanun teklifinin görüşmelerine başlamıştır.

Ülkemizde 24/06/2004 tarihinde kabul edilen 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu başta olmak üzere, çeşitli mevzuatlarla bugüne dek birtakım hakları korunan hayvanlara yönelik koruyucu yasal düzenlemelerin günümüz koşullarında yetersiz kaldığı bilinmektedir. Bu sebeptendir ki, toplumda oluşan beklenti ile birlikte yasal düzenlemelerin çağa uygun şekilde revize edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Kanun koyucunun görevi, sadece insanı bugünkü tehlikelerden korumak değil, gelecek nesillere de yaşanabilir bir dünya bırakmaktır. Doğanın bir bütün olarak yaşaması, ekolojik dengenin korunması, insanlar kadar bu dünyayı birlikte paylaştığımız diğer canlıların da temel hakkıdır.

Aradan geçen 17 yılda ülkemizde ve dünyada kültürel, sosyolojik ve teknolojik birçok değişim yaşanmıştır. Var olan 5199 sayılı kanun ve yeni önerilen kanun değişikliği teklifi ne yazık ki yaşanan sorunları çözmekten uzaktır. Mevcut kanun ülkemiz de oldukça ciddi boyutlara gelmiş olan hayvan hakları ihlalleri, sokaklarda yaşayan hayvanların popülasyon kontrolünün sağlanması bilincinden oldukça uzaktır.

Teklif gerekçesinde özetle, hayvanların korunması sürecinde, yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevleri ile buralarda yapılacak rehabilitasyon işlemlerinin önemi ön plana çıktığı, bozulan ekolojik dengeye bağlı olarak sokak hayvan popülasyonunun kontrolsüz artışını regüle etmek için insancıl, bilimsel ve işlevsel yeni çözümler geliştirilmesinin zorunlu hale geldiği, mevcut Kanunda yer alan mekanizmaların geliştirilmesi ve yeni yöntemler ihdas edilmesi amacıyla, yerel yönetimlerin yanı sıra merkezi yönetim ile sivil toplum kuruluşlarını sürece dahil eden güçlü bir kurumsal yapı oluşturulduğu, özellikle toplumsal yaşamla iç içe olan hayvanların, korunmasına ve refahına yönelik olarak yürütülen barındırılma ve rehabilitasyon süreçlerinin etkin denetiminin sağlandığı, hayvanlara karşı işlenen fiillerin kabahat kapsamında çıkarılarak suç kapsamına alındığı ifade edilmiş olsa da parlamento gündemine getirilen teklifin bu hedefleri karşılamada yetersiz ve samimi olmadığı açıktır.

Hayvanların da insanlar kadar yaşama hakkına sahip oldukları gerçeğinden hareketle, hayvan haklarının güvence altına alınması, avlanma ya da eğlence amacıyla hayvanlara eziyet veren yarış, gösteri ve diğer ticari faaliyetlerin yasaklanması, düzenlenmesi ve bu konuların yasal bir çerçeveye oturtulması gerektiğine teklifte karşılaşılmamıştır.

Teklifin Maddeleri Üzerine Değerlendirme

Madde 1

Teklif ile hayvanların süs olarak değerlendirilmesine yönelik düzenleme ortadan kaldırılmakta, tüzel kişilerin sahipliğinde bulunan hayvanlar da ev hayvanı statüsüne alınmakta, hayvan bakımevlerinin asgari standartları sağlaması ve yerel yönetimlerin sorumluluklarına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Teklifte yer alan hayvan bakımevlerinin kurulması için ilgili Bakanlıktan izin alınması şartı yerinde değildir. Bu durum bürokrasi ve kırtasiyeciliği artıracaktır. Hayvan bakımevi kurulması zorlaştırılmamalı, teşvik edilip kolaylaştırılmalıdır. Ayrıca teklifte yer alan “sahipsiz hayvanlar” ibaresinin değiştirilerek “devletin korumasında olan hayvan” olarak yeniden düzenlenmesi ile sahipli-sahipsiz hayvan ayrımını ortadan kaldırılmalıdır.

Madde 2

Teklif ile sahipli olup olmamasına bakılmaksızın sokakta bulunan sahipsiz hayvanlar da dahil olmak üzere tüm hayvanlara dijital kimlik verilmesi düzenlenmektedir. Yerel yönetimlerin hayvan bakımevleri kurma yükümlülüğüne ve hayvan hastanesi kurabilmelerine ilişkin düzenlemeler mevcuttur.

Doğanın bir bütün olarak yaşaması, ekolojik dengenin korunması, insanlar kadar bu dünyayı birlikte paylaştığımız diğer canlılar için de hayati önem taşımaktadır. Hayvanlar tüm canlılar gibi kutsal olan yaşam hakkına sahip ve duyguları olan varlıklardır. Kesinlikle taşınır mal değildir. Bu hususun kanunun “İlkeler” kısmına eklenmesi gerekmektedir.

Madde 5

Teklif ile tehlikeli hayvanlara ilişkin yasaklara; sahiplenme, barındırma ve besleme hususları da eklenmektedir. Herhangi bir ırkın fiziksel gücünün istismara açık olduğunun tespiti bilimsel araştırmalar sonucu elde edilecek verilere tabi olmalıdır. Evcil hayvanlardan bir ırkın tehlikeli veya yasaklı olarak tanımlanması hayvan hakları ilkelerine uygun değildir. Ayrıca bu hayvanların mizaçlarının oluşmasındaki en büyük etken ırkları değil, yetiştirilme tarz ve şartlarıdır. Bu sebeple “tehlike arz eden hayvanlar” yerine “ruhsata tabi ırklar” olarak düzenleme yapılması daha uygun olacaktır.

Bunun yanında “hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmak” terimi yasağı tanımlamak için yetersiz kalmaktadır. Bunun yerine “hayvanlara cinsel istismarda bulunmak” denilmesi daha uygun olacaktır. Zira Türk Ceza Kanunu’nda da bu terim yer almaktadır. “Cinsel İstismar” terimi “Cinsel İlişki” teriminden daha geniş bir kavramdır. Ancak suçun vücut bulması için fiilin cinsel dürtülerle işlenmesi gerekmektedir. Bu itibarla bir hayvanın güzel duygularla sevilmesi bu suçu oluşturamayacakken, failin hayvana cinsel dürtülerle yaklaşması bu suçu oluşturacaktır. Ayrıca madde metnindeki “Cinsel İlişki” terimi, kavram bakımından hayvanlara karşı işlenen bu fiili normalleştirir niteliktedir. Bu durum kabul edilebilir değildir.

Madde 6

Teklif ile il hayvanları koruma kurulu üyelerine eklemeler yapılmakta ve en geç 3 ayda bir toplanması hüküm altına alınmaktadır.

Hayvan haklarının etkin korunması amacıyla il hayvanları koruma kurulunca valilik bünyesinde çağrı merkezi kurulması bu suretle kurulun daha erişilebilir olması gerekmektedir. Ayrıca kurulda yer alacak toplantıda, faaliyet gösteren gönüllü kuruluşlardan en az 3 temsilci bulunması daha yerinde olacaktır. Sivil toplumun temsili açısından gönüllü kuruluşların katılımı artırılmalı ve bu husus önemsenmelidir.

Madde 8

Teklif ile madde kapsamında yer alan "ev ve süs" ibaresi çıkarılarak tüm hayvanlar için yerel yönetimlere ve Bakanlığa yönelik bağış yapılabileceği hususu hüküm altına alınmaktadır.

Maddede yer alan bakanlık bütçesine konulan ödeneğin, hakkaniyete uygun bir biçimde yerel yönetimlerin bulunduğu yerlerin nüfuslarına oranla dağıtılması gerekmektedir. Ayrıca yapılacak ayni ve nakdi bağışların amaca yönelik kullanımının denetimi sağlanmalıdır.

Madde 9

Teklif ile kamu kurum ve kuruluşlarına serbest dolaşım imkânı sağlayan doğal yaşam parkları kurabilme imkanı sağlanmaktadır.

132 Sıra Sayılı Hayvanların Haklarının Korunması İle Hayvanlara Eziyet Ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'nda hayvanların özgürlüklerini kısıtlayan Hayvanat Bahçelerinin yenilerinin açılmaması ve nihayetinde tamamen kapatılması kararı alınmışken "doğal yaşam parkı" adı altında hayvanat bahçesi türevi yeni merkezlerin kurulması kabul edilebilir değildir.

Madde 10

İdari para cezalarının arttırılmış olması hayvanların daha iyi korunmasını temin etmek, hayvanlara karşı yapılan ihlallerle daha etkin mücadele etmek ve caydırıcılığı sağlamak açısından yeterli değildir. Belirlenmiş olan para cezaları ne önleyici ve ne de caydırıcı değildir. Bununla birlikte birçok filin sadece para cezası ile karşılık bulması hayvan hakları ya da hayvanların korunması ile ne yazık ki bağdaşmamaktadır. Ayrıca teklifte yer alan cezaların gelecek yıllarda hangi şartlarda arttırılacağına öngörmemesi ile müeyyidelerin gelecek yıllar için kadük kalmasına neden olunmaktadır. Cezalar caydırıcı olacak şekilde arttırılmalı ve bu cezaların her yıl yeniden değerlendirilme oranında güncellenmesi sağlanmalıdır.

Madde 11

Teklif ile nesli tükenme tehlikesinde olan hayvanların öldürenlere, ev hayvanı veya evcil hayvanın kasten öldürülmesine, hayvanlarla cinsel ilişkide bulunanlara, evcil hayvanlara işkenceye, hayvanları dövüştürenlere hapis cezaları öngörülmektedir. İlgili suçlarda soruşturma şartı olarak Tarım ve Orman Bakanlığı Müdürlükleri'nin yazılı başvuru şartı aranmaktadır. Sahipli hayvanlarda başvuru hakkı sahibine de verilmiştir. Soruşturma şartı olarak Bakanlık başvurusu aranması suç karşı caydırıcılığı azaltacaktır. Cumhuriyet Savcılığının bu suçlarda re'sen soruşturma başlatması, şikayet ve başvuru şartı aranmaması gerekmektedir. Hayvanlara

karşı işlenen suçların kamu düzeninin sağlanması gereği kamu davası olarak görülmesi gerekmektedir.

Suçların yalnızca ev hayvanı veya evcil hayvana karşı işlenmesi durumunda cezalandırılması kabul edilebilir değildir. Bu durum “devletin korumasında olan hayvan” olarak tanımlanmasını önerdiğimiz “sahipsiz hayvanlara” ve “yabani hayvanlara” karşı işlenecek suçlara karşı madde hükümlerinin uygulanamamasını doğuracaktır. Madde metnine belirtilen hayvanların da dahil edilmesi gerekmektedir. Bu itibarla tüm hayvanların eşit değerde canlılar ve duyguya sahip varlıklar olduğunun kanuna dercedilmesi gerekmektedir.

Maddede düzenlenen suçların, kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle işlenmesi halinde verilecek cezanın yarı oranında artırılması gerekmektedir. Bu sayede yerel yönetimler ve ilgili diğer idarelerin hayvanlara karşı kamu gücünü kullanarak suç işlemesi artırıcı sebep sayılmalıdır.

Nesli yok olma tehlikesinde bulunan hayvanlara karşı işlenecek suçun sadece öldürmek olarak düzenlenmesi yeterli değildir. Zira bu haliyle hayvanın öldürülmeyip büyük zarar verilmesi durumunda bu hüküm uygulanamayacaktır.

Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunma terimi suçu tanımlamak için yetersiz kalmaktadır. Bunun yerine “hayvanların cinsel istismarı” denilmesi daha uygun olacaktır. “Cinsel İstismar” terimi Türk Ceza Kanununda yer alan ve sınırları çizilmiş bir terimdir. Bu terim “Cinsel ilişki” terimine göre daha geniş bir alanı kapsamaktadır. “Cinsel İstismar” suçunun vücut bulması için fiilin cinsel dürtülerle işlenmesi gerekmektedir. Bu itibarla bir hayvanın cinsel dürtülerden arı biçimde sevilmesi bu suça vücut vermezken, hayvanın kötü niyetli kişilerce cinsel yönden istismar edilmesi suçun oluşmasına sebep olacaktır. Ayrıca madde metnindeki “Cinsel İlişki” terimi, kavram bakımından hayvanlara karşı işlenen bu fiili olağanlaştırır niteliktedir. Bu durum kabul edilebilir değildir.

Bunun yanında hayvanlara karşı işlenen suçların niteliği kanunda açıkça belirtilmemiştir. Düzenleme bu haliyle hayvanların daha iyi korunmasını temin etmek, hayvanlara karşı yapılan ihlallerle daha etkin mücadele etmek ve caydırıcılığı sağlamak açısından yeterli değildir. Verilecek cezalar arttırılarak, suçların nitelikli halleri açıkça belirtilmelidir.

Madde 12

Teklif ile nüfusu 25.000 üzerinde olan belediyelerde kurulması planlanan hayvan bakımevleri ile ilgili düzenlemeler getirilmektedir.

Teklif metninde yer alan “geçici üniteler” kavramı ile nasıl bir çalışma sistemi öngörüldüğü anlaşılamamaktadır. “Geçici üniteler” ibaresiyle kast edilen, kamuoyunda bilinen adıyla “mobil kısırlaştırma üniteleri” ise bu ünitelerin hayvan refahı ve sağlığı açısından ne kadar olumsuz sonuçlar doğurduğu net bir şekilde bilinmektedir. Ayrıca 132 Sıra Sayılı Hayvanların Haklarının Korunması İle Hayvanlara Eziyet Ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu’nda da “mobil kısırlaştırma ünitelerinin ve buna yönelik mevzuat düzenlemesinin ivedilikle ve bütünüyle kaldırılması” kararına varılmıştır. Bu sebeple “geçici üniteler” ibaresinin teklif metninden çıkartılması gerekmektedir. Şehirlerde popülasyon kontrolünü sağlamak amacıyla uygulanması önerilen tek yöntem kısırlaştırma’dır. Ancak kısırlaştırmanın

başarıya ulaşabilmesi tüm ülke çapında eş zamanlı, sağlıklı, çağdaş ve hayvan refahı gözetilerek uygulanması gerekmektedir.

Madde 13

Teklif ile kara ve su sirkleri ve yunus parkları kurulması yasaklanarak mevcut işletmeler için düzenlemeler getirilmektedir.

132 Sıra Sayılı Hayvanların Haklarının Korunması İle Hayvanlara Eziyet Ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'nda; tüm siyasi partilerin ortak görüşü neticesinde, kara sirklerinin hiçbir çeşidinin kurulmasına ya da ülkeye girişine izin verilmemesi ve deniz memelileri gösteri ve terapi merkezlerinin faaliyetlerini sonlandırılması gerektiği kararı verilmiştir.

Buna göre mevcut sirklerdeki hayvanların türüne göre rehabilitasyon merkezlerine yerleştirilmesi gerekmektedir. Mevcut deniz memelisi tesislerine faaliyetlerini sonlandırmaları için en çok iki yıl süre verilmesi gerekmektedir. İlgili tesislerin iki yıllık sürenin sonunda Bakanlığa bağlı kurulacak enstitülere devri sağlanmalıdır.

Madde 14

Teklif ile belirli türleri beslemek, üretmek, sahiplenmek, barındırmak, sergilemek, hediye etmek, satmak, ülkeye getirmek ve reklamını yapmak fiilleri için para cezası ve hayvana el konulması cezaları düzenlenmektedir. Mevcutta bulunan hayvanlar için düzenlemeler yapılmaktadır.

Bu madde; hayvanları koruma, kollama ve güvende tutma amaçlarıyla çalışmaktadır. Teklif metninde belirli hayvan ırklarının doğuştan suçlu görülmesi yerinde değildir. Herhangi bir ırkın fiziksel gücünün kötüye kullanıma açık olduğunun tespiti ancak bilimsel araştırmalar sonucu tespit edilmelidir. Bunun yanında evcil hayvanların mizaçlarının oluşmasındaki en büyük etken ırkları değil, yetiştirilme şartlarıdır. Bilimsel çalışmalarla tespit edilen bazı hayvan türlerinin ve bu hayvanların sahiplerinin düzenli aralıklarla testlerden geçirilmesi sonucunda uygun olmaları durumunda gerekli izinlerin verilmesi gerekmektedir. Bu sayede saldırgan tavır sergileyen hayvanların ve uygun olmayan yetiştiricilerinin tespit edilmesi ve hayvanların kötüye kullanımına müsaade edilmemesi gerekmektedir.

Madde 17

Teklif ile “ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulamaz” hükmünün bir yıl sonra yürürlüğe girmesi öngörülmektedir. Bu düzenleme yerinde değildir. İş yerlerine tanınan bu uzun süre, hayvan refahı ve sağlığı açısından mevcut olumsuzlukları bir yıl daha devam ettirecektir. Bu sebeple tanınan sürenin en çok üç ayla sınırlandırılması gerekmektedir.

Dursun Ataş
Kayseri

Fahrettin Yokuş
Konya

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ MUSTAFA YEL VE
İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SERAP YAŞAR İLE
113 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**HAYVANLARI KORUMA KANUNU İLE
TÜRK CEZA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ı) ve (k) bentleri aşağıdaki şekilde, (o) bendinde yer alan “Çevre” ibaresi “Tarım” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki (p) bendi eklenmiş ve (j) bendinde yer alan “ve süs” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“ı) Ev hayvanı: Gerçek veya tüzel kişiler tarafından özellikle evde, işyerlerinde ya da arazisinde özel ilgi ve refakat amacıyla muhafaza edilen, bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen her türlü hayvanı,”

“k) Hayvan bakımevi: Bakanlıktan izin alınmak suretiyle kurulan ve hayvanların rehabilite edileceği bir tesisi,”

“p) Rehabilitasyon: Sahipsiz hayvanların tedavi ve parazit mücadelesinin yapılmasını, aşılmasını, kısırlaştırılmasını ve dijital kimliklendirme yöntemleriyle işaretlenmesini,”

MADDE 2- 5199 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi ve (k) bendinin ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (k) bendine aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“j) Yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlarla işbirliği içerisinde, sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması için hayvan bakımevleri kurarak onların bakımlarını ve tedavilerini sağlar ve eğitim çalışmaları yapar. Ayrıca yerel yönetimler, ilgili karar organının uygun görmesi halinde hayvan hastanesi kurar.”

“Kedi ve köpek sahipleri, hayvanlarını dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldirmakla yükümlüdürler.”

“Dijital kimliklendirme yöntemlerine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.”

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**HAYVANLARI KORUMA KANUNU İLE
TÜRK CEZA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ı) ve (k) bentleri aşağıdaki şekilde, (o) bendinde yer alan “Çevre” ibaresi “Tarım” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki (p) bendi eklenmiş ve (j) bendinde yer alan “ve süs” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“ı) Ev hayvanı: Gerçek veya tüzel kişiler tarafından özellikle evde, iş yerlerinde ya da arazisinde özel ilgi ve refakat amacıyla muhafaza edilen, bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen her türlü hayvanı,”

“k) Hayvan bakımevi: Bakanlıktan izin alınmak suretiyle kurulan ve hayvanların rehabilite edileceği bir tesisi,”

“p) Rehabilitasyon: Sahipsiz hayvanların tedavi ve parazit mücadelesinin yapılmasını, aşılmasını, kısırlaştırılmasını ve dijital kimliklendirme yöntemleriyle işaretlenmesini,”

MADDE 2- 5199 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi ve (k) bendinin ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (k) bendine aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“j) Yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlarla iş birliği içerisinde, sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması için hayvan bakımevleri kurarak onların bakımlarını ve tedavilerini sağlar ve eğitim çalışmaları yapar. Ayrıca yerel yönetimler, ilgili karar organının uygun görmesi halinde hayvan hastanesi kurar.”

“Kedi ve köpek sahipleri, hayvanlarını dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldirmakla yükümlüdürler.”

“Dijital kimliklendirme yöntemlerine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.”

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bakımının gerektirdiği yaygın eğitim programına katılarak” ibaresi, üçüncü ve beşinci fıkralarında yer alan “ve süs” ibareleri ile beşinci fıkrasında yer alan “bilhassa ev ve bahçesi içerisinde” ibaresi madde metninden çıkarılmış, dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, altıncı ve yedinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

“Ev hayvanı ve kontrollü hayvanları bulundurma ve sahiplenme şartları, hayvan bakımı ve korunması konularında verilecek eğitim ile ilgili usul ve esaslar ile sahiplenilerek bakılan hayvanların çevreye verecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirler, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 4- 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, ikinci fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde, dördüncü fıkrasında yer alan “Ev ve süs hayvanlarının üretimini ve ticaretini yapanlar, annenin ve yavrularının” ibaresi “Ev hayvanlarının üretimini ve ticaretini yapanlar, hayvanların” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “Bakanlığın görüşü alınarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde değiştirilmiştir.

“Ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulamaz, ancak buralarda Bakanlıkça izin verilen ev hayvanı üretim yerlerindeki kedi ve köpeklerin satışı yapılabilir.”

MADDE 5- 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “acımasız ve zalimce işlem yapmak,” ibaresi ve (c) ve (d) bentlerinde yer alan “ve süs” ibareleri ile (j) bendinde yer alan “, işkence yapmak” ibaresi madde metninden çıkarılmış, (e) bendine “vücutlarına” ibaresinden sonra gelmek üzere “tedavi maksatlı olmayan” ibaresi eklenmiş, (1) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bakımının gerektirdiği yaygın eğitim programına katılarak” ibaresi, üçüncü ve beşinci fıkralarında yer alan “ve süs” ibareleri ile beşinci fıkrasında yer alan “bilhassa ev ve bahçesi içerisinde” ibaresi madde metninden çıkarılmış, dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, altıncı ve yedinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

“Ev hayvanı ve kontrollü hayvanları bulundurma ve sahiplenme şartları, hayvan bakımı ve korunması konularında verilecek eğitim ile ilgili usul ve esaslar ile sahiplenilerek bakılan hayvanların çevreye verecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirler, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 4- 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, ikinci fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde, dördüncü fıkrasında yer alan “Ev ve süs hayvanlarının üretimini ve ticaretini yapanlar, annenin ve yavrularının” ibaresi “Ev hayvanlarının üretimini ve ticaretini yapanlar, hayvanların” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “Bakanlığın görüşü alınarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde değiştirilmiştir.

“Ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulamaz, ancak buralarda Bakanlıkça izin verilen ev hayvanı üretim yerlerindeki kedi ve köpeklerin satışı yapılabilir.”

MADDE 5- 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “acımasız ve zalimce işlem yapmak,” ibaresi ve (c) ve (d) bentlerinde yer alan “ve süs” ibareleri ile (j) bendinde yer alan “, işkence yapmak” ibaresi madde metninden çıkarılmış, (e) bendine “vücutlarına” ibaresinden sonra gelmek üzere “tedavi maksatlı olmayan” ibaresi eklenmiş, (1) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

“1) Bakanlıkça belirlenen tehlike arz eden hayvanları üretmek, sahiplenmek, sahiplendirmek, barındırmak, beslemek, takas etmek, sergilemek, hediye etmek ve bunların ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak.”

“m) Hayvanlara işkence yapmak veya acımasız ve zalimce muamelede bulunmak.

n) Ev hayvanını terk etmek.”

MADDE 6- 5199 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş, fıkranın mevcut (i) bendinde yer alan “tacdiri ile” ibaresi “tarafından” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “il çevre ve orman” ibaresi “doğa koruma ve milli parklar il şube” şeklinde, fıkranın son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“b) Doğa Koruma ve Milli Parklar İl Şube Müdürü,

c) Tarım ve Orman İl Müdürü,”

“d) Çevre ve Şehircilik İl Müdürü,”

“1) İl baro temsilcisi veya ildeki barolardan birer temsilci,”

“Kurul en geç üç ayda bir başkanın çağrısı üzerine toplanır.”

“Gerektiğinde olağanüstü toplantılar yapılabilir.”

MADDE 7- 5199 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine “geliştirmek” ibaresinden sonra gelmek üzere “, denetlemek” ibaresi ve fıkraya (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş, diğer bent buna göre (i) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“h) Kanunda belirtilen faaliyet ve görevleri yerel yönetimler ve tarım ve orman il müdürlükleri ile eşgüdüm sağlayarak yaptırmak,”

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“1) Bakanlıkça belirlenen tehlike arz eden hayvanları üretmek, sahiplenmek, sahiplendirmek, barındırmak, beslemek, takas etmek, sergilemek, hediye etmek ve bunların ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak.”

“m) Hayvanlara işkence yapmak veya acımasız ve zalimce muamelede bulunmak.

n) Ev hayvanını terk etmek.”

MADDE 6- 5199 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş, fıkranın mevcut (i) bendinde yer alan “tacdiri ile” ibaresi “tarafından” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “il çevre ve orman” ibaresi “doğa koruma ve milli parklar il şube” şeklinde, fıkranın son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“b) Doğa Koruma ve Milli Parklar İl Şube Müdürü,

c) Tarım ve Orman İl Müdürü,”

“d) Çevre ve Şehircilik İl Müdürü,”

“1) İl baro temsilcisi veya ildeki barolardan birer temsilci,”

“Kurul en geç üç ayda bir başkanın çağrısı üzerine toplanır.”

“Gerektiğinde olağanüstü toplantılar yapılabilir.”

MADDE 7- 5199 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine “geliştirmek” ibaresinden sonra gelmek üzere “, denetlemek” ibaresi ve fıkraya (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş, diğer bent buna göre (i) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“h) Kanunda belirtilen faaliyet ve görevleri yerel yönetimler ve tarım ve orman il müdürlükleri ile eşgüdüm sağlayarak yaptırmak,”

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 8- 5199 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Ev ve süs hayvanlarının” ibaresi “Hayvanların” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya “kurum ve kuruluşlara” ibaresinden sonra gelmek üzere “teşvik veya” ibaresi ve “esas ve usuller,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Hazine ve” ibaresi ile maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Birinci fıkra kapsamındaki faaliyetlerde kullanılmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce aynı veya nakdi başlı Bakanlığa ve yerel yönetimlere yapılabilir.”

MADDE 9- 5199 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin başlığı “Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parkları” şeklinde değiştirilmiş, maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Kamu kurum ve kuruluşları, hayvanların etolojisine ve habitatına uygun, serbest dolaşımına imkan sağlayan doğal yaşam parkları kurabilir.

Hayvanat bahçeleri ile doğal yaşam parklarının kuruluşu ile çalışma usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 10- 5199 sayılı Kanunun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 28- Bu Kanun hükümlerine aykırı davrananlara aşağıdaki idarî para cezaları verilir:

a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (k) bendinin ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına binikiyüz Türk Lirası idarî para cezası.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 8- 5199 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Ev ve süs hayvanlarının” ibaresi “Hayvanların” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya “kurum ve kuruluşlara” ibaresinden sonra gelmek üzere “teşvik veya” ibaresi ve “esas ve usuller,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Hazine ve” ibaresi ile maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Birinci fıkra kapsamındaki faaliyetlerde kullanılmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce aynı veya nakdi başlı Bakanlığa ve yerel yönetimlere yapılabilir.”

MADDE 9- 5199 sayılı Kanunun 20 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu madde hakkında 15/2/2011 tarihli ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunun 48 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanmaz.”

MADDE 10- 5199 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin başlığı “Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parkları” şeklinde değiştirilmiş, maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Kamu kurum ve kuruluşları, hayvanların etolojisine ve habitatına uygun, serbest dolaşımına imkan sağlayan doğal yaşam parkları kurabilir.

Hayvanat bahçeleri ile doğal yaşam parklarının kuruluşu ile çalışma usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 11- 5199 sayılı Kanunun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 28- Bu Kanun hükümlerine aykırı davrananlara aşağıdaki idarî para cezaları verilir:

a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (k) bendinin ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına binikiyüz Türk Lirası idarî para cezası.

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

b) 5 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasaklara ve yükümlülüklere uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara hayvan başına bin Türk Lirası; üçüncü fıkrasına aykırı davranan işletme sahiplerine beşbin Türk Lirası idarî para cezası.

c) 7 nci maddede yazılan cerrahi amaçlı müdahaleler ile ilgili hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına bin Türk Lirası idarî para cezası.

d) Fiil suç teşkil etmediği takdirde, 8 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı, bir hayvan neslini yok edecek müdahalede bulunanlara hayvan başına otuzbeşbin Türk Lirası; ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarına uymayanlara hayvan başına dörtbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

e) 9 uncu maddede ve çıkarılacak yönetmeliklerinde belirtilen hususlara uymayanlara hayvan başına binikiyüz Türk Lirası; yetkisi olmadığı hâlde hayvan deneyi yapanlara hayvan başına dörtbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

f) 10 uncu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesine aykırı davrananlara beşyüz Türk Lirası; birinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; dördüncü fıkrasındaki yükümlülüklere aykırı davrananlara hayvan başına beşyüz Türk Lirası; beşinci fıkrası uyarınca çıkarılacak yönetmelik hükümlerine aykırı davrananlara beşbin Türk Lirası; altıncı fıkrasına aykırı davrananlara üçbin Türk Lirası; sekizinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına bin Türk Lirası idarî para cezası.

g) 11 inci maddenin birinci fıkrasındaki eğitim ile ilgili yasaklara aykırı davrananlara beşbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

h) 12 nci maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına ikibinyüz Türk

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

b) 5 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasaklara ve yükümlülüklere uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara hayvan başına bin Türk Lirası; üçüncü fıkrasına aykırı davranan işletme sahiplerine beşbin Türk Lirası idarî para cezası.

c) 7 nci maddede yazılan cerrahi amaçlı müdahaleler ile ilgili hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına bin Türk Lirası idarî para cezası.

d) Fiil suç teşkil etmediği takdirde, 8 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı, bir hayvan neslini yok edecek müdahalede bulunanlara hayvan başına otuzbeşbin Türk Lirası; ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarına uymayanlara hayvan başına dörtbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

e) 9 uncu maddede ve çıkarılacak yönetmeliklerinde belirtilen hususlara uymayanlara hayvan başına binikiyüz Türk Lirası; yetkisi olmadığı hâlde hayvan deneyi yapanlara hayvan başına dörtbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

f) 10 uncu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesine aykırı davrananlara beşyüz Türk Lirası; birinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; dördüncü fıkrasındaki yükümlülüklere aykırı davrananlara hayvan başına beşyüz Türk Lirası; beşinci fıkrası uyarınca çıkarılacak yönetmelik hükümlerine aykırı davrananlara beşbin Türk Lirası; altıncı fıkrasına aykırı davrananlara üçbin Türk Lirası; sekizinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına bin Türk Lirası idarî para cezası.

g) 11 inci maddenin birinci fıkrasındaki eğitim ile ilgili yasaklara aykırı davrananlara beşbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

h) 12 nci maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına ikibinyüz Türk

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

Lirası; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına beşbinikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası.

ı) 13 üncü maddenin ikinci fıkrası hükmüne aykırı davrananlara hayvan başına ikibinikiyüz Türk Lirası; aykırı davranışların işletmelerce gösterilmesi hâlinde hayvan başına beşbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

j) 14 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (e), (g), (h), (ı) ve (k) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; (f) ve (1) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına onbirbin Türk Lirası; (d) bendine aykırı davrananlara ikibin Türk Lirası; (n) bendine aykırı davrananlara hayvan başına ikibin Türk Lirası idarî para cezası.

k) RTÜK'ün takibi sonucunda 20 nci maddeye aykırı hareket ettiği tespit edilen ulusal radyo ve televizyon kurum ve kuruluşlarına maddenin ihlal edildiği her ay için yirmibirbin Türk Lirası idarî para cezası.

1) 21 inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

m) 22 nci maddede belirtilen yükümlülüğe ve çıkarılacak yönetmelikte belirlenen hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına ikibinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

Maddede düzenlenen kabahatlerin veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak veya onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza iki kat artırılarak uygulanır.

Maddede düzenlenen kabahatlere konu olan ve 24 üncü madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.”

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Lirası; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına beşbinikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası.

ı) 13 üncü maddenin ikinci fıkrası hükmüne aykırı davrananlara hayvan başına ikibinikiyüz Türk Lirası; aykırı davranışların işletmelerce gösterilmesi hâlinde hayvan başına beşbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

j) 14 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (e), (g), (h), (ı) ve (k) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; (f) ve (1) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına onbirbin Türk Lirası; (d) bendine aykırı davrananlara ikibin Türk Lirası; (n) bendine aykırı davrananlara hayvan başına ikibin Türk Lirası idarî para cezası.

k) Radyo Televizyon Üst Kurumu'nun takibi sonucunda 20 nci maddeye aykırı hareket ettiği tespit edilen ulusal radyo ve televizyon kurum ve kuruluşlarına maddenin ihlal edildiği her ay için yirmibirbin Türk Lirası idarî para cezası.

1) 21 inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

m) 22 nci maddede belirtilen yükümlülüğe ve çıkarılacak yönetmelikte belirlenen hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına ikibinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

Maddede düzenlenen kabahatlerin veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak veya onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza iki kat artırılarak uygulanır.

Maddede düzenlenen kabahatlere konu olan ve 24 üncü madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.”

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 11- 5199 sayılı Kanuna 28 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 28/A maddesi eklenmiştir.

“Suçlar

MADDE 28/A- Nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldüren kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası; bir hayvan neslini yok eden kişi beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

12 nci madde kapsamındaki hayvan kesimleri ile 13 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen hususlar dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişi altı aydan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunan kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve yüz gündен az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

14 üncü maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davranmak suretiyle bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişi altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

11 inci maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi saklı kalmak üzere, hayvanları dövüştüren kişi üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Maddede düzenlenen suçların birden fazla hayvana karşı aynı anda işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Maddede düzenlenen suçların veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak yahut onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Sahibi tarafından işlenen suçlar da dahil olmak üzere bu maddede belirtilen suçların işlenmesi halinde soruşturma yapılması Tarım ve Orman Bakanlığının il veya ilçe müdürlükleri

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 12- 5199 sayılı Kanuna 28 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 28/A maddesi eklenmiştir.

“Suçlar

MADDE 28/A- Nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldüren kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası; bir hayvan neslini yok eden kişi beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

12 nci madde kapsamındaki hayvan kesimleri ile 13 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen hususlar dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişi altı aydan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunan kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve yüz gündен az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

14 üncü maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davranmak suretiyle bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişi altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

11 inci maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi saklı kalmak üzere, hayvanları dövüştüren kişi üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Maddede düzenlenen suçların birden fazla hayvana karşı aynı anda işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Maddede düzenlenen suçların veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak yahut onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Sahibi tarafından işlenen suçlar da dahil olmak üzere bu maddede belirtilen suçların işlenmesi halinde soruşturma yapılması Tarım ve Orman Bakanlığının il veya ilçe müdürlükleri

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

tarafından Cumhuriyet başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır. Bu başvuru muhakeme şartı niteliğindedir. Suçüstü halinde ise soruşturma genel hükümlere göre yapılır. İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarda belirtilen suçların başka bir kişi tarafından sahipli hayvana karşı işlenmesi halinde hayvan sahibinin şikayeti üzerine de soruşturma yapılır.

Maddede düzenlenen suçlara konu olan ve 24 üncü madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.”

MADDE 12- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Belediyelerin sorumluluğu

EK MADDE 1- Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmibeş bini aşan belediyeler, sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurar.

Birinci fıkrada belirtilen hayvanlar, ilgili belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür. Hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyeler ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürür. Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

tarafından Cumhuriyet başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır. Bu başvuru muhakeme şartı niteliğindedir. Suçüstü halinde ise soruşturma genel hükümlere göre yapılır. İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarda belirtilen suçların başka bir kişi tarafından sahipli hayvana karşı işlenmesi halinde hayvan sahibinin şikayeti üzerine de soruşturma yapılır.

Maddede düzenlenen suçlara konu olan ve 24 üncü madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.”

MADDE 13- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Belediyelerin sorumluluğu

EK MADDE 1- Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmibeş bini aşan büyükşehir ilçe belediyeleri ile diğer belediyeler, sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurar.

Birinci fıkrada belirtilen hayvanlar, ilgili belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür. Hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyeler ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürür. Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 13- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra hayvanların kullanıldığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması yasaktır.

Mevcut işletmeler, herhangi bir nedenle eksilen hayvan sayısını tamamlama ya da artırma, yeni şube açma gibi yollarla kapasite artırımına gidemez, üretim yapamaz, Bakanlığın izni olmadan işletme hakkını devredemez. Bu işletmelerin hayvanların etolojisine uygun olarak faaliyet göstermesini sağlayacak kriterler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Bu maddede belirtilen yasaklara aykırı davrananlara hayvan başına yirmibeşbin Türk lirası idarî para cezası verilir.”

MADDE 14- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- 14 üncü maddenin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca, tehlike arz eden hayvanların belirlenmesine ilişkin Bakanlıkça yapılacak düzenleme yürürlüğe konuluncaya kadar; Pitbull Terrier, Japanese Tosa, Dogo Argentino, Fila Brasilerio türlerini veya bunların melezlerini üreten, sahiplenen, sahiplendiren, barındıran, besleyen, takas eden, sergileyen, hediye eden ve bunların ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapana hayvan başına onbirbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu hayvanlara el konulur ve bu hayvanlar belediyeler tarafından hayvan bakıminevine götürülür.

Birinci fıkra kapsamına giren hayvanları bu madde yürürlüğe girinceye kadar sahiplenmiş olanlardan, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı aylık süre içinde hayvanlarını kısırlaştırılan ve buna dair belgeyle birlikte Bakanlığa başvurarak veri tabanına kayıt ettirenler hakkında, birinci fıkrada veya 28 inci maddenin

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 14- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra hayvanların kullanıldığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması yasaktır.

Mevcut işletmeler, herhangi bir nedenle eksilen hayvan sayısını tamamlama ya da artırma, yeni şube açma gibi yollarla kapasite artırımına gidemez, üretim yapamaz, Bakanlığın izni olmadan işletme hakkını devredemez. Bu işletmelerin hayvanların etolojisine uygun olarak faaliyet göstermesini sağlayacak kriterler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Bu maddede belirtilen yasaklara aykırı davrananlara hayvan başına yirmibeşbin Türk lirası idarî para cezası verilir.”

MADDE 15- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- 14 üncü maddenin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca, tehlike arz eden hayvanların belirlenmesine ilişkin Bakanlıkça yapılacak düzenleme yürürlüğe konuluncaya kadar; Pitbull Terrier, Japanese Tosa, Dogo Argentino, Fila Brasilerio türlerini veya bunların melezlerini üreten, sahiplenen, sahiplendiren, barındıran, besleyen, takas eden, sergileyen, hediye eden ve bunların ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapana hayvan başına onbirbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu hayvanlara el konulur ve bu hayvanlar belediyeler tarafından hayvan bakıminevine götürülür.

Birinci fıkra kapsamına giren hayvanları bu madde yürürlüğe girinceye kadar sahiplenmiş olanlardan, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı aylık süre içinde hayvanlarını kısırlaştırılan ve buna dair belgeyle birlikte Bakanlığa başvurarak veri tabanına kayıt ettirenler hakkında, birinci fıkrada veya 28 inci maddenin

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

birinci fıkrasının (j) bendinde öngörülen idari yaptırım hükümleri uygulanmaz. Kısırlaştırma işlemi için maddenin yürürlüğe girmesinden önce gebe kalmış hayvanların doğum yapması, yavruların dört aylık olması beklenir. Bu hayvanların ölümü halinde Bakanlığa bilgi verilir ve kayıttan düşürülür.

Kısırlaştırılan ve kayıt altına alınan bu hayvanlar kayıt belgesiz, ağızlıksız ve tasmasız olarak dolaştırılamaz, halkın yoğun olarak bulunduğu yerler ile çocuk oyun alanları ve parklarına sokulamaz. Ağızlık ve tasma zorunluluğu ile halkın yoğun olarak bulunduğu yerlere ve çocuk oyun alanları ve parklarına girme yasağı maddenin yürürlüğe girmesiyle birlikte uygulanmaya başlanır. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket edenlere, onbirbin Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu fıkra da belirtilen yasaklara aykırılığın tekrarı halinde, idari para cezası ile birlikte hayvanlara el konulur ve hayvan, konulabileceği bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.

Bu madde kapsamında hayvan sahibi olanlar, hayvanlarını en yakın bakımevine bırakabilirler. Bu hayvanların sokağa terki halinde otuzbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

Yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevleri, bu madde uyarınca teslim edilen hayvanları kabul etmek zorundadır.

Bu Kanun uyarınca çıkarılacak yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulur.”

MADDE 15- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yetmişbeş bini aşan belediyeler 31/12/2023, diğer belediyeler ise 31/12/2025 tarihine kadar ek 1 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen hayvan bakımevlerini kurmakla yükümlüdür.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

birinci fıkrasının (j) bendinde öngörülen idari yaptırım hükümleri uygulanmaz. Kısırlaştırma işlemi için maddenin yürürlüğe girmesinden önce gebe kalmış hayvanların doğum yapması, yavruların dört aylık olması beklenir. Bu hayvanların ölümü halinde Bakanlığa bilgi verilir ve kayıttan düşürülür.

Kısırlaştırılan ve kayıt altına alınan bu hayvanlar kayıt belgesiz, ağızlıksız ve tasmasız olarak dolaştırılamaz, halkın yoğun olarak bulunduğu yerler ile çocuk oyun alanları ve parklarına sokulamaz. Ağızlık ve tasma takma zorunluluğu ile halkın yoğun olarak bulunduğu yerlere ve çocuk oyun alanları ve parklarına girme yasağı maddenin yürürlüğe girmesiyle birlikte uygulanmaya başlanır. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket edenlere, onbirbin Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu fıkra da belirtilen yasaklara aykırılığın tekrarı halinde, idari para cezası verilir ve hayvanlara el konulur ve hayvan, konulabileceği bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.

Bu madde kapsamında hayvan sahibi olanlar, hayvanlarını en yakın bakımevine bırakabilirler. Bu hayvanların sokağa terki halinde otuzbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

Yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevleri, bu madde uyarınca teslim edilen hayvanları kabul etmek zorundadır.

Bu Kanun uyarınca çıkarılacak yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulur.”

MADDE 16- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yetmişbeş bini aşan belediyeler 31/12/2023, diğer belediyeler ise 31/12/2025 tarihine kadar ek 1 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen hayvan bakımevlerini kurmakla yükümlüdür.

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

Belediyeler bu madde yürürlüğe girdikten sonra üç yıl süreyle birinci fıkra gereğince hayvan bakımevleri kurmak ve rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek için kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde beşi oranında kaynak ayırır. Bu oran büyükşehir belediyelerinde binde üç olarak uygulanır. Bu fıkra uyarınca ayrılan ödenekler başka bir amaç için kullanılamaz.

Kedi ve köpek sahipleri, hayvanlarını en geç 31/12/2022 tarihine kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırarak zorundadır.”

MADDE 16- 5199 sayılı Kanunun;

a) 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, beşinci fıkrasında yer alan “usul ve esasları,” ibaresi “usul ve esasları ile burada çalışan personelin niteliğine ilişkin hususlar” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında ve 17 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ve süs” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

c) 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve altıncı fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde değiştirilmiştir.

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 151 inci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 17- Bu Kanunun;

a) 4 üncü maddesiyle 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenen hüküm, yayımı tarihinden bir yıl sonra,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 18- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Belediyeler bu madde yürürlüğe girdikten sonra üç yıl süreyle birinci fıkra gereğince hayvan bakımevleri kurmak ve rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek için kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde beşi oranında kaynak ayırır. Bu oran büyükşehir belediyelerinde binde üç olarak uygulanır. Bu fıkra uyarınca ayrılan ödenekler başka bir amaç için kullanılamaz.

Kedi ve köpek sahipleri, hayvanlarını en geç 31/12/2022 tarihine kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırarak zorundadır.”

MADDE 17- 5199 sayılı Kanunun;

a) 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, beşinci fıkrasında yer alan “usul ve esasları,” ibaresi “usul ve esasları ile burada çalışan personelin niteliğine ilişkin hususlar” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında ve 17 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ve süs” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

c) 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve altıncı fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde değiştirilmiştir.

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 151 inci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 18- Bu Kanunun;

a) 4 üncü maddesiyle 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenen hüküm, yayımı tarihinden bir yıl sonra,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 19- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.